

છગનલાલ મોતીરામ શ

ઠેકાણું—શાળપે

કિંમત રૂા. ૦-૪-૦. પો



નોત્તર

ભૂગોળના

માટે } અંકગણિતનાં

કૃત નવી પહેલીના અર્થ બે આના.

વાચનમાળા પહેલીના અર્થ ૪ આના.

ભૂગોળ શિક્ષ

ર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ,

ના કર્તા. શાહપોર-સુરત.

આપ્યું છે. આ પુસ્તકની રચનાથી ભૂગોળના શિક્ષણમાં ટ્રેન્ડ, અટ્રેન્ડ, અને સાધારણ કેળવણી પામેલાને પણ સરળતા થઇ છે. પુસ્તકની રચના અને શિક્ષણ શૈલી એ બે ભિન્ન છે. તેમાં આપે શિક્ષકોને ભૂગોળ શિખવવા માટે પુસ્તક વાચનમાં તથા તે ઉપરથી બાળકોને સમજાવતાં જે કાળક્ષેપ થાય છે તેનો ખાસ અટકાવ આ પ્રશ્નોત્તરમાળા વાપરવાથી થાય, એવી યોજના કરેલી જણાય છે. દરેક શિક્ષક ધ્યાનપૂર્વક પુસ્તક વાંચે, વિચારે અને પછી નોટ કરી તે શીખવે ત્યારેજ ભૂગોળનો વિષય બાળકને સમજાવી શકે છે. આ બધું પ્રશ્નોત્તરમાળામાં સ્પષ્ટપણે ખુલાસાવાર અને વિગતવાર આવી જાય છે, તેથી મારા શિક્ષક તરીકેના અનુભવથી જણાવું છું, કે આ પુસ્તક શિષ્ય, શિક્ષકો અને સામાન્યજ્ઞાન મેળવવા ઇચ્છતા જનસમુહને ઘણુંજ ઉપયોગી થઇ પડે એવું આલેખાએલું છે. આનો ઉપયોગ કરવાથી બાળકો જલદી આ વિષયમાં પારંગત થઇ શકે તેમ છે."



રા. રા. છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

શાહપોર–સુરત.

સલામ દિગર–"આપની બનાવેલી "ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા" મેં પહેલેથી છેવટ સુધી વાંચી. અહીંની સ્કૂલમાં ધોરણ ચોથામાં ભૂગોળની પરીક્ષા હંમેશાં લખાણથી થાય છે, માટે અહીંના શિક્ષકોને ભૂગોળના પુસ્તક ઉપરથી પ્રશ્નોત્તર લખાવવા પડતા તે મહેનત આપના પુસ્તકથી ઘણી ઓછી થઇ છે. પ્રશ્નો પણ આપે નવા ધોરણમાં મંજુર થયા પ્રમાણે ભૂગોળમાંથી ચૂંટી ઉત્તમ પ્રકારે ગોઠવ્યા છે, જેથી વિદ્યાર્થીઓને એક વાર વાંચી જવાથી સહજ યાદ રહી જાય છે, તે મારા જાતિ અનુભવથી જણવામાં આવ્યું છે. આવા પ્રશ્નોત્તરમાં બાળકને પણ રસ પડે છે, અને શિક્ષકની મહેનત વૃથા જતી નથી. આવું ઉત્તમ પુસ્તક બહાર માટે આપને ધન્યવાદ આપું છું, અને આપના પ્રયાસને સારૂં ઉત્તેજન મળે એમ ઇચ્છું છું." એજ. લિ૦

તા૦ ૯–૧૨–૧૯૧૯.
માંગરોળ (કાઠિઆવાડ)

ભગવાનજી દેવજી પંડયા.
તાલુકા સ્કૂલ માસ્તર.

હિંદુસ્તાનની સામાન્ય ભૂગોળની
પ્રશ્નોત્તરમાળા ચાર આના.

દેશી રાજ્યોમાં ટેકસ્ટ બુકસ, ઇનામ અને લાયબ્રેરી માટે
મંજુર થએલો અને કેળવણી ખાતાના અધિકારી સાહેબો
તેમજ વિદ્વાન સદ્‌ગૃહસ્થોના ઉત્તમ સર્ટિફિકેટ પામેલો

—: પાંચમા ધોરણનો :—

મુખગણિત શિક્ષક ભાગ ૬.

૮ ના ગુણોત્તરની સંપૂર્ણ નોંધ સાથે, તમામ ગુણો-
ત્તરના લેખાં ફક્ત ત્રણજ રીતથી ગણી શકાય
એવી નવીન સરળ યુક્તિવાળો.

રચનાર:—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
"ડિકટેશન શિક્ષક" વગેરેના કર્તા.
રચનારનું ઠેકાણું:—શાહપોર-સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર-સુરત.

સુરત ચકલાના પુલપર ટાંકી પાસે આવેલા 'શંકર' પ્રિન્ટીંગ
પ્રેસમાં નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમે છાપ્યું.

આવૃત્તિ ૬ ઠ્ઠી] [પ્રત ૧૮૦૦.

સંવત ૧૯૭૮] કિંમત રૂ. ૦-૪-૦ [સને ૧૯૨૨.

મહેરબાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઈન્સ્પેકટર સાહેબની ઓફિસના એ૦ જા૦ નં૦ ૪૪૧ તા. ૨૧-૭-૧૯૧૯ના પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે

"અંકગણિતનાં મનોયત્ન"

આ સ્ટેટની સ્કૂલોમાં બીજા ધોરણમાં ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે. પાચ આના.



મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજંટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ નં. ૭૯ તા. ૨-૮-૧૯થી

"અંકગણિતનાં મનોયત્ન"

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમાં ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યો છે.



હિંદુસ્તાનની સામાન્ય ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ચાર આના.

પાંચમી ચોપડીનો "ડિકટેશન શિક્ષક" ચાર આના,

પ્રકરણ ૧.

મનોયત્ન ૧.

નીચેની સંખ્યાના ગુણોત્તર કાઢો.

રૂપીઓ : બે આની	રૂપીઓ : ૩ પાઈ	આનો : ૨ ઉપઆના
રૂપીઓ : ૧૨॥ દોકડા	રૂપીઓ : ૨૫ બદામ	આનો : ૧૨॥ બદામ
રૂપીઓ : ૧૦ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૪ ઉપ આના	આનો : ૧૦ બદામ
રૂપીઓ : ૧૦ દોકડા	રૂપીઓ : ૨ પાઈ	આનો : ૦॥ સુ૦ પૈસો
રૂપીઓ : ૮ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૧ દોકડો	આનો : ૧ પાઈ
રૂપીઓ : ૧૬ પાઈ	રૂપીઓ : ૫/૬ દોકડા	આનો : ૧ ઉપઆનો
રૂપીઓ : ૧ આનો	રૂપીઓ : ૨/૩ સુ૦ પૈસા	આનો : ૬। બદામ
રૂપીઓ : ૬। દોકડા	રૂપીઓ : ૨/૧૫ આના	આનો : ૫ બદામ
રૂપીઓ : ૫ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૫/૧૨ દોકડા	આનો : ૦। સુ૦ પૈસો
રૂપીઓ : ૫ દોકડા	રૂપીઓ : ૧/૩ સુ૦ પૈસા	આનો : ૦॥ પઈ
રૂપીઓ : ૪ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૧/૧૫ આના	આનો : ૧/૧૫ ઉપઆના
રૂપીઓ : ૮ પાઈ	રૂપીઓ : ૪/૫ પાઈ	આનો : ૧૦/૩ બદામ
રૂપીઓ : ૮/૧૫ આના	રૂપીઓ : ૧ ઉપઆને	આનો : ૦॥ ઉપઆનો
રૂપીઓ : ૮/૩ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૦॥। પાઈ	આનો : ૨॥ બદામ
રૂપીઓ : ૧૦/૩ દોકડા	રૂપીઓ : ૫ બદામ	આનો : ૦। પાઈ
રૂપીઓ : ૬ પાઈ	રૂપીઓ : ૦। સુ૦ પૈસો	આનો : ૦। ઉપઆનો
રૂપીઓ : ૨॥ દોકડા	રૂપીઓ : ૨/૪૫ આના	આનો : ૨૫ વીસવ.સી
રૂપીઓ : ૨ સુ૦ પૈસા	રૂપીઓ : ૨/૯ સુ૦ પૈસા	આનો : ૧/૮ પાઈ
રૂપીઓ : ૪ પાઈ	રૂપીઓ : ૫/૧૮ દોકડા	આનો : ૧ બદામ
રૂપીઓ : ૧ પૈસો	આનો : ૧ અધેલો	આનો : ૫/૩ બદામ

આનો	: ૨/૧૫ ઉપઆના	પૈ'ડ	: ૦ાા પેની	શેર	: ૪ રૂ૧૦ ભાર
આનો	: ૫/૧૨ બદામ	પૈ ડ	: ૬/૩ ફાર્ધિંગ	મણ	: ૫ શેર
આનો	: ૧/૧૫ ઉપઆનો	શિલિંગ	: ૧ાા પેન્સ	મણ	: ૨ાા શેર
આનો	: ૧ ઉ૦૩૦ આ.	શિલિંગ	: ૬/૫ પેન્સ	મણ	: ૧ા શેર
આનો	: વીસવસી	શિલિંગ	: ૧ પેની	મણ	: શેર ૦ાા~
આનો	: ૨/૨૫ ઉપઆના	શિલિંગ	: ૦ાા પેની	મણ	: શેર ૦ા~
આનો	: ૫/૧૮ બદામ	શિલિંગ	: ૩/૫ પેની	મણ	: ૦ા શેર
પૌંડ	: ૨ાા શિલિંગ	શિલિંગ	: ૨ ફાર્ધિંગ	મણ	: નવટાંક
પૌંડ	: ૨ શિલિંગ	શિલિંગ	: ૨/૫ પેની	એકર	: ૨ાા ગુંઠા
પૌંડ	: ૧ શિ. ૮ પેન્સ	શિલિંગ	: ૧ાા ફાર્ધિંગ	એકર	: ૧ા ગુંઠા
પૌંડ	: ૧ા શિલિંગ	શિલિંગ	: ૩/૧૦ પેની	એકર	: ૧૦ આના
પૌંડ	: ૧ શિલિંગ	શિલિંગ	: ૧ ફાર્ધિંગ	એકર	: ૨ાા આના
પૌંડ	: ૧૦ પેન્સ	શિલિંગ	: ૦ાા ફાર્ધિં.	એકર	: ૪ ગુંઠા
પૌંડ	: ૮ પેન્સ	શિલિંગ	: ૦ા ફાર્ધિંગ	એકર	: ૨ આના
પૌંડ	: ૭ાા પેન્સ	શિલિંગ	: ૩/૨૫ પેની	માઇલ	: ફર્લાંગ
પૌંડ	: ૬ પેન્સ	શિલિંગ	: ૧/૧૦ પેની	માઇલ	: ૦ાા ફર્લાંગ
પૌંડ	: ૫ પેન્સ	શિલિંગ	: ૧/૨૦ પેની	માઇલ	: ૦ા ફર્લાંગ
પૌંડ	: ૩ાા પેન્સ	શિલિંગ	: ૩/૧૬ ફાર્ધિંગ	માઇલ	: ૫ પોલ
પૌંડ	: ૨ાા પેન્સ	શિલિંગ	: ૩/૮૦ પેની	માઇલ	: ૧ા પોલ
પૌંડ	: ૧૨/૫ પેન્સ	શિલિંગ	: ૬/૩૦ પેની	માઇલ	: પોલ
પૌંડ	: ૨ પેન્સ	શેર	: નવટાંક	ફર્લાંગ	: ૫ પોલ
પૌંડ	: ૧ પેની	શેર	: અધોળ	ફર્લાંગ	: ૨ાા પોલ
				ફર્લાંગ	: ૧ા પોલ
પૌંડ	: ૩ાા ફાર્ધિંગ	શેર	: ૧ા રૂ૦ ભાર	રૂડ	: ૫ પોલ

રૂડ : ૨ાા પોલ
રૂડ : ૧ા પોલ
માણી : ૧ાા મણ
માણી : ૦ાાા મણ
માણી : ૧૫ શેર
માણી : ৩ાા શેર
માણી : શેર ૧ાાા≈
માણી : ૪ શેર
માણી : ૨ શેર
માણી : ૧ાા શેર
ગ્રોસ : ૧ાા ડઝન
ગ્રોસ : ૦ાાા ડઝન
ડઝન : ૧ાા નંગ
ડઝન : ૦ાાા નંગ

એપૉથીકરી તોલ

પોંડ : ૧ાા ઔંસ
પોંડ : ૦ાાા ઔંસ
પોંડ : ૩ ડ્રામ
પોંડ : ૧ાા ડ્રામ

ટ્રાય વજનનું તોલ

પોંડ : ૧ાા ઔંસ
પોંડ : ૦ાાા ઔંસ
પોંડ : ৩ાા પેનીવેટ
પોંડ : ૩ાાા પેનીવેટ

પોંડ : ૨ાા ગ્રેન
પોંડ : ૨૪ પેનીવેટ
પોંડ : ૧ પેનીવેટ
પોંડ : ૧૮ ગ્રેન
તોલો : ૦ાાા માસો
તોલો : ૦ાા માસો
તોલો : વાલ
તોલો : ૧.ા રતી
વર્ષ : ૧ાા માસ
વર્ષ : ૦ાાા માસ
વર્ષ : ૩૬ દિવસ
વર્ષ : ૧ાા દિવસ
ફુટ : ૧ાા ઇંચ
ફુટ : ૦ાાા ઇંચ
કળશી : ૨ મણ
કળશી : મણ
કળશી : ૦ાા મણ
કળશી : ૦ા મણ
કળશી : ૨ાા શેર
કળશી : ૨ શેર
કળશી : ૧ાામણ ૪ શેર
ગદિઆણો : ૨ વાલ
ગદિઆણો : વાલ

ગદિઆણો : ૦:ા વાલ
ગદિઆણો : ૦ાાા રતી

એવેરડુ પોઇઝ વજનનું

પોંડ : ૨ ઔંસ
પોંડ : ઔંસ
પોંડ : ૦ાા ઔંસ
પોંડ : ૦ા ઔંસ
પોંડ : ૧ ડ્રામ
ફરો : ૨ પાયલી
ફરો : પાયલી
પોંડ : ૦ાા પાયલી
ફરો : ૦ા પાયલી
ફરો : ૦ા શેર
ખાંડી : ૨ાા મણ
ખાંડી : ૧ા મણ
ખાંડી : ૨૫ શેર
ખાંડી : ૧૨ાા શેર
ખાંડી : શેર ૩)≈
ખાંડી : ૨ મણ
ખાંડી : ૨ાા શેર
ખાંડી : ૨ શેર
ખાંડી : ૩ મણ
આર : ૧ાા ઘડી

ભાર : ૧॥ મણ	રીમ : ૨ તાવ	સેંકડો : ૬। નંગ
ભાર : ૦॥। મણ	રીમ : ૧॥ તાવ	સેંકડો : ૧૦ નંગ
ભાર : ૧૫ શેર	ગજ : ૩ તસુ	હજાર : ૧૨૫ નંગ
ભાર : ૩॥। શેર	ગજ : ૧॥ તસુ	હજાર : ૬૨॥ નંગ
ભાર : ૨ ઘડી	ગજ : ૦॥। તસુ	હજાર : ૩૧। નંગ
ભાર : ૪ શેર	ગજ : ૦॥। આંગળ	હજાર : સેંકડો
ભાર : ૩ શેર	વીંધુ : ૨॥ વસા	ગાંસડી : ૧। રીમ
ટાંક : ૩ રતી	વીંધુ : ૧। વસો	ગાંસડી : ૧૨॥ ધા
ટાંક : ૧॥ રતી	વીંધુ : ૧૨॥ કાઠી	ગાંસડી : ૬। ધા
ટાંક : ૦॥। રતી	વીંધુ : ૬। કાઠી	ગાંસડી : ૧ રીમ
ટાંક : ૬ આના	વીંધુ : ૨ વસા	બેડીઉં : ૪ મણ
ટાંક : ૧॥ આના	વસા : ૨॥ કાઠી	બેડીઉં : ૨ મણ
કોડી : ૨॥ નંગ	વસા : ૧। કાઠી	બેડીઉં : મણ
કોડી : ૧। નંગ	ગાલ્લી : ૩॥। મણ	બેડીઉં : ૦॥ મણ
ધા : ૩ તાવ	ગાલ્લી : ૭૫ શેર	બેડીઉં : ૫ શેર
ધા : ૧॥ તાવ	ગાલ્લી : ૩૭॥ શેર	બેડીઉં : ૧૨૮ શેર
ધા : ૦॥। તાવ	ગાલ્લી : ૧૮॥। શેર	બેડીઉં : ૪ શેર
રીમ : ૨॥ ધા	ગાલ્લી : ૩ મણ	તોલો : ૪ વાલ
રીમ : ૧। ધા	ગાલ્લી : ૫ શેર	તોલો : ૨ વાલ
રીમ : ૧૫ તાવ	મહીનો : ૭॥ દિવસ	તોલો : ૧ વાલ
રીમ : ૭॥ તાવ	મહીનો : ૩ દિવસ	તોલો : ૦॥ વાલ
રીમ : ૨ ધા	સેંકડો : ૧૨॥ નંગ	

મનોયત્ન ૨.

) શેરના રૂ. ભાર કેટલા ?
૨) શેર : રૂ ભાર,
૩) મણના રૂ. ભાર કેટલા ?
૪) મણના નવટાંક કેટલા ?
૫) મણના : રૂ. ભાર.
૬) મણ : નવટાંક
૭) મણના શેર કેટલા ?
૮) ખાંડીના શેર કેટલા ?
૯) ભારના શેર કેટલા ?
૧૦) કળશીના શેર કેટલા ?
૧૧) ગાલ્લીના શેર કેટલા ?
૧૨) બેડાઆના શેર કેટલા ?
૧૩) ગદિઆણાની રતી કેટલી ?
૧૪) માસાની રતી કેટલી ?
૧૫) માણી : શેર
૧૬) કળશી : શેર
૧૭) ખાંડીના : શેર
૧૮) ભાર : શેર
૧૯) ગાલ્લી : શેર
૨૦) બેડાઉ. : શેર
૨૧) વર્ષના દિવસ કેટલા ?
૨૨) વર્ષ : દિવસ
૨૩) શેર : ખાંડી
૨૪) કેટલા શેરની માણી ?
૨૫) કેટલી રતીનો તોલો ?
૨૬) કેટલી રતીનો માસો ?
૨૭) કેટલી રતીનો ગદિઆણો ?
૨૮) શેરના નવટાંક કેટલા ?
૨૯) શેરના અધોળ કેટલા ?
૩૦) મણની પાંચશેરી કેટલી ?
૩૧) મણની અઢીશેરી કેટલી ?
૩૨) મણની સવાશેરી કેટલી ?
૩૩) મણના અધોળ કેટલા ?
૩૪) ૩૬ દિવસ : ૧ વર્ષ
૩૫) ૫ ગુંઠા : એકર
૩૬) ૫ પોલ : માઇલ
૩૭) ૦।। મણ : બેડીઉં
૩૮) ૧।। રતી : તોલો
૩૯) ૬૪ શેર : કળશી
૪૦) કળશીની બશેરી કેટલી ?
૪૧) ૭૫ શેર : ગાલ્લી
૪૨) ૨ વસા : વીંધુ
૪૩) ગાલ્લીમાં ૫ શેર કેટલીવાર ?
૪૪) ગાલ્લી : ૫ શેર

૪૫) ૨ ધા : રીમ.

૪૭) એડીઆની ૫ શેરી કેટલી ?

૪૮) ભાર : મણ

૪૯) કળશી : એડીકું.

૫૦) ગાલ્લી : ખાંડી.

૫૧) ફાઉન : પૌંડ.

૫૨) પૌંડના ફાઉન કેટલા ?

૫૩) વર્ષ : ૧ા દિવસ

૫૪) ૧ા ખાંડી : ૭ા શેર

૫૫) ૧ા ભાર : ૧ા મણ.

૫૬) ૧ ગજ : ૦ા તસુ

૫૭) ૩ અધોળ : ૧ા મણ.

૫૮) ૨ા નવટાંક : ૨ા મણ.

૫૯) ૨ા ગાલ્લી : ૧૧ા શેર.

૬૦) ૧ા પૌંડ : ૧ા શિલિંગ

૬૧) કેટલા ફાર્ધિંગ હોય તો શિલિંગ થાય ?

૬૨) નીચેના રૂપીઆની કિંમત કહો.

૧/૨, ૧/૩, ૧/૪, ૧/૫, ૧/૬, ૧/૮, ૧/૧૦, ૧/૧૨, ૧/૧૬, ૧/૨૦, ૧/૨૪, ૧/૨૫, ૧/૩૨, ૧/૪૦, ૧/૪૮, ૧/૫૦, ૧/૬૪, ૧/૮૦, ૧/૯૬, ૧/૧૦૦, ૧/૧૨૦, ૧/૧૯૨, ૧/૨૦૦,

૬૩) ૧/૨, ૧/૩, ૧/૪, ૧/૫, ૧/૬, ૧/૮, ૧/૧૨ ૧/૧૬, ૧/૨૦, ૧/૨૪, ૧/૨૫, ૧/૪૦, ૧/૪૮, ૧/૫૦, ૧/૧૦૦, આનાની કિંમત કહો.

૬૪) ૪ાા પૌંડમાં ૨ા પૌંડ ઉમેરતાં જે જવાબ આવે તેનું ૭ શિ· લિંગ ૩ પેન્સ સાથે ગુણુત્તર શું ?

૬૫) રૂ. ૩ાાાાાા માંથી રૂ. ૦) ‑ાા બાદ કરો અને જે બાકી રહે તેનું રૂ. ૦ાાાાાા ની સાથે ગુણોત્તર શું ?

૬૬) ૭ા×૭ા નું ૨ાા×૨ાા સાથે ગુણોત્તર શું ?

૬૭) ૧ાા મણને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૮ ?

૬૮) ૨ શેરને કેટલા નવટાંકનું ગુણોત્તર ૮ ?

૬૯) નવટાંકને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર હૈ ?

૭૦) ગાંસડી ને કેટલા રીમનું ગુણોત્તર ૧૦ ?
૭૧) સેંકડો ને કેટલા નંગનું ગુણોત્તર ૨૦ ?
૭૨) ૩ નવટાંક ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર $\frac{1}{4}$?
૭૩) ૧ા રૂપીઓ ને કેટલા આનાનું ગુણોત્તર ૮ ?
૭૪) કેટલા આના ને ૩ાા રૂપીઅનું ગુણોત્તર ૧૨ ?
૭૫) ૩ રૂપીઆ ને કેટલી પાઈનું ગુણોત્તર ૪૮ ?
૭૬) કેટલા તોલા ને ૮ ગદિઆણાનું ગુણોત્તર ૧૬ ?
૭૭) કેટલી કળશી ને ૪ ભારનું ગુણોત્તર ૨ ?
૭૮) ૫ રૂપીઆ ને કેટલી પાઈનું ગુણોત્તર ૧૯૨ ?
૭૯) ૭ શિલિંગ ને કેટલા પેન્સનું ગુણોત્તર ૧૨ ?
૮૦) ૭ પેન્સ ને કેટલા શિલિંગનું ગુણોત્તર $\frac{1}{12}$?
૮૧) ૩૨ મણ ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?
૮૨) બેડીઉ ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?
૮૩) કેટલા મણ ને ૫ નવટાંકનું ગુણોત્તર ૩૨૦ ?
૮૪) ૫ શેર ને કેટલી ખાંડીનું ગુણોત્તર $\frac{1}{160}$?
૮૫) કેટલા ગ્રોસ ને ૨૪ ડઝનનું ગુણોત્તર ૨ ?

સૂચના--૮૬ થી ૯૫ સવાલના જવાબ અનેક આવશે ?

૮૬) કેટલા રૂપીઆ ને કેટલા આનાનું ગુણોત્તર ૪ ?
૮૭) કેટલા મણ ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?
૮૮) કેટલા બેડીઆં ને કેટલી કળશીનું ગુણોત્તર ૮ ?
૮૯) કેટલા આના ને કેટલી પાઈનું ગુણોત્તર ૧૨ ?
૯૦ કેટલા મણ ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૧૬ ?

૯૧) કેટલા તોલા ને કેટલા વાલનું ગુણોત્તર ૮ ?
૯૨) કેટલી ગાલ્લી ને કેટલા મણનું ગુણોત્તર ૩૦ ?
૯૩) કેટલી ખાંડી ને કેટલા શેરનું ગુણોત્તર ૪૦ ?
૯૪) કેટલા પૌંડ ને કેટલા શિલિંગનું ગુણોત્તર ૨૦ ?
૯૫) કેટલા શિલિંગ ને કેટલા પેન્સનું ગુણોત્તર ૧૨ ?

પ્રકરણ ૨.

કસર.

વ્યવહારમાં પદાર્થોની કિમતની આપ લે ચલણી નાણાંથી કરવામાં આવે છે. નાણામાં હલકું નાણું પાઇ છે. ૦॥ પાઇથી ઉપરાંત થાય તો આખી ગણી લેવા આવે છે, પણ ૦॥ પાઇથી ઓછી થાય તો છોડી દેવામાં આવે છે.

હિસાબ દોકડા, બદામ, વીસવાસીથી ગણવામાં આવે છે. તેમાં પણ ઉપર મુજબ કસર મૂકવી. જવાબ દોકડા, બદામ અને વીસવાસીમાં ન માંડતાં તેનું નાણું કરી રૂપીઆ, આના, પાઇમા માંડવો.

પ્રકરણ ૩

તમામ ગુણોત્તરમાં લાગુ પડતી કુંચીઓ.

૧) ભારે પરિમાણ ઉપરથી હલકા પરિમાણની કિંમત કાઢવાની રીતઃ-

ભારે પરિમાણની કિંમતને, ભારે પરિમાણ અને હલકા પરિમાણના ગુણોત્તરે ભાગતા, ભાગાકાર ભારે પરિમાણની કિંમતની જાતનો આવશે. જેમકે ૧) રૂ ૦ ૨પા એ તોલો તો ૪ વાલનું શું ?

ભારે પરિમાણની કિંમત રૂા. ૨પાને ભારે પરિમાણ તોલો અને હલકા પરિમાણ ૪ વાલના ગુણોત્તર ૮એ ભાગ્યા. ૨પા÷૮ એટલે ૨પા×$\frac{૧}{૮}$=૫૧ આના=રૂ. ૩)॥ જવાબ આવ્યો. (૨પા રૂપીઆને $\frac{૧}{૮}$ થી ગુણવા અથવા ૨પાને $\frac{૧}{૮}$ રૂપીઆએ ગુણવા એ બરોબર છે. હવે $\frac{૧}{૮}$ રૂપીઓ એટલે બે આના, માટે ૨પા×૨ આના=૫૧ આના=રૂ. ૩)॥.) દા. ૨) રૂ. ૬૩) ગાંસડી તો ૧૨ શેરનું શું ?

ભારે પરિમાણની કિંમત રૂા. ૬૩)ને ભારે પરિમાણ ગાંસડી અને હલકા પરિમાણ ૧૨ શેરના ગુણોત્તર ૧૦૦ એ ભાગ્યા. ૬૩÷૧૦૦=૬૩×$\frac{૧}{૧૦૦}$=૬૩ દોકડા=રૂ ૦॥ૹ ૦॥ દોકડો જવાબ. (૬૩ રૂપીઆ ×$\frac{૧}{૧૦૦}$=૬૩×$\frac{૧}{૧૦૦}$ રૂા. છે. $\frac{૧}{૧૦૦}$ રૂપીઆ=૧ દોકડો માટે ૬૩×૧=૬૩ દોકડા=રૂ ૦॥ૹ ૦॥ દોકડો)

૩) ૭॥ ખાંડીના ૫૨॥ રૂપીઆ તો ૩૦ શેરનું શું ?

ભારે પરિમાણની કિંમત રૂ. ૫૨॥ને ભાર પરિમાણ ૭॥ ખાંડી અને

ગુણોત્તર એ સાદી સંખ્યા છે. છતાં આ રીતમાં તેને વિશેષ (પરિમાણવાળી) સંખ્યા ગણી લેવામાં આવે છે માટે પહેલી સંખ્યા જે વિશેષ સંખ્યા છે તેને સાદી સંખ્યા ગણી લેવી જોઇએ કારણ સ્પષ્ટ છે જેમકે ૫ રૂપીઆ ×૨=૧૦ રૂપીઆ અથવા ૫×૨ રૂપીઆ=૧૦ રૂપીઆ છે.

હલકા પરિમાણ ૩૦ શેરના ગુણોત્તર ૨૦૦ એ ભાગ્યા. ૫૨ાા÷૨૦૦=૨૬ા દોકડા=કારણ રૂપીઆનો ૨૦૦મો ભાગ ૦ાા દોકડો છે, માટે ૫૨ાા×૦ાા=૨૬ા દોકડા=રૂ. ૦ા ૧ા દોકડો. જવાબ

૨) હલકા પરિમાણ ઉપરથી ભારે પરિમાણની કિંમત કાઢવાની રીત-:

હલકા પરિમાણની કિંમતને હલકા પરિમાણ અને ભારે પરિમાણના ગુણોત્તરે ભાગવા. ભાગાકાર હલકા પરિમાણની કિંમતની જાતનો આવશે જેમકે દા. ૧) રૂ. ૦)=ાા નું શેર તો મણનું શું ?

હલકા પરિમાણની કિંમત ૨ાા આનાને હલકા પરિમાણ ૧ા શેર અને ભારે પરિમાણ મણના ગુણોત્તર $\frac{૧}{૩૨}$થી ભાગ્યા ૨ાા આના ÷ $\frac{૧}{૩૨}$ =૨ાા આના×૩૨=૮૦ આના=રૂ. ૫) જવાબ. અથવા ૨ાા×૩૨ આના=૨ા×૨ રૂપીઆ=૫ રૂપીઆ.

૨) રૂ. ૦) =ાનું શેર તો મણનું શું

હલકા પરિમાણની કિંમત ૨ા આનાને હલકા પરિમાણ શેર અને ભારે પરિમાણના ગુણોત્તર $\frac{૧}{૪૦}$થી ભાગ્યા ૨ા÷$\frac{૧}{૪૦}$=૨ા આના × ૪૦=૯૦ આના=રૂ. ૫ાા= જવાબ.

૩) ાાા શેરના ૬ આના તો ૩ ખાંડી શું ?

હલકાના પરિમાણની કિંમત ૬ આનાને હલકા પરિમાણ ાાા શેર અને ભારે પરિમાણ ૩ ખાંડીના ગુણોત્તર $\frac{૧}{૩૨૦}$થી ભાગ્યા. તો ૬ આના÷$\frac{૧}{૩૨૦}$=૬ આના×૩૨૦=૧૯૨૦ આના=રૂ. ૧૨૦ અથવા ૬×૨૦ રૂપીઆ =૧૨૦ રૂપીઆ જવાબ

૩) કિંમત ઉપરથી વજન કાઢવાની રીત:-

જેટલું વજન આપ્યું હોય અને જેટલી કિંમતનું લેવું હોય

તે બેનો ગુણુંકાર કરવો, પછી તે ગુણાકારને આપેલી કિંમતે ભાગવાથી જવાબ આપેલા વજનની જાતનો આવશે.

૧) રૂ. ૪૫માં ૧ાા ગાલ્લી મઠ મળે તો રૂ. ૩)માં કેટલા આવશે ? ૧ાા×૩=૪ાા. ૪ાા÷૪૫=$\frac{1}{10}$ ગાલ્લી=૩ મણુ જવાબ.

૨) રૂ. ૭૨નું ૧ાા કળશી તો રૂ. ૬)નું કેટલું ? ૧ાા×૬=૯, ૯÷૭૨=$\frac{1}{8}$ કળશી=૨ મણુ જવાબ,

૩) રૂ. ૦ાાા ના ૨૧ નંગ તો રૂ. ૪)નાં કેટલાં ! ૨૧×૪=૮૪÷૦ાાા=૧૧૨ નંગ જવાબ

રૂ. ૫૨ાામાં ૧ાા ગાલ્લી ગુવાર મળે તો રૂ. ૧)-ાામાં કેટલી આવશે ? ૧ાા×૧)-ાા=૧ાા=ા. ૧ાા=ા÷૫૨ાા=$\frac{1}{32}$ ગાલ્લી= ૩૭ાા શેર.

મનોયત્ન ૩.

૧) એક આનાનું નવટાંક તો મણુનું શું !

૨) રૂપીઆનું ૪ શેર તો બારનું શું ?

૩) વાલના સોનાના રૂ. ૧ાાા તો ૨ાા તોલાનું શું !

૪) રૂ. ૭ાા હજાર તો ૧૨૫ નંગનું શું !

૫) ડઝનના રૂ. ૦)=ા તો ૨ા ગ્રોસનું શું ?

૬) રૂ. ૦ા-નું ૧૦ શેર તો ગાલ્લીનું શું ?

૭) મહીનાના રૂ. ૧૭ાા તો ૧૦ દિવસનું શું ?

૮) ૭ાા વાલના રૂ. ૨ાા તો ૭ાા તોલાનું શું !

૯) રૂ.૬૦)નું ૨ાા ખાંડી તો રૂ. ૫)નું કેટલું ?

૧૦) રૂ. ૦)=નું ૦ાા મણુ તો રૂ. ૧૫)નું કેટલું !

૧૧) મણુના રૂ. ૨ાા તો રૂ. ૧ા-નું કેટલું !

૧૨) રૂ.૧૮ાાનું ૨૦ મણુ તો રૂ. ૩ાાનું કેટલું !

૧૩) ૭) વર્ષના રૂ. ૧૦૫) તે ૭ મહીનાનું શું ?
૧૪) રૂ. ૧૫) મણ તો ૩ાા મણનું શું ?
૧૫) ૩ અધોળના રૂ. ૦ા≈ તો ૩ શેરનુ શું ?
૧૬) ૭ પેનની ૫ પાઇ તો ૫ આનાની કેટલી ?
૧૭) રૂ. ૨૫ાાએ તોલો તો ૪ વાલનું શું ?
૧૮) રૂ. ૧૨ાાનું ૫ મણ તો ૪ શેરનું શું ?
૧૯) ૬૪ કેરીનો રૂ. ૧ાા તો રૂ. ૧)૦ાાની કેટલી ?

પ્રકરણ ૪.

શેરના નવટાંક કેટલા ? અચ્છેરના અધોળ ? મણની પાંચશેરી કેટલી ? માસાની રતી ? દિવસના પહોર? પાયલીની ટિપરી ? ખાંડીના ફરા ?ઔંસના ડ્રામ (દવા તોલવાનું) ? માઇલના ફર્લાંગ ? ક્વાર્ટરના બુશલ ? બુશલના ગેલન કેટલા ? જ. ૮. ત્યારે ઉપલાં પરિમાણોનું ગુણોત્તર શું ? જ. ૮.

૮ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

શેર ને નવટાંક, અચ્છેર ને અધોળ, મણ ને પાંચશેરી, માસો ને રતી, દિવસ ને પહોર ? પાયલી ને ટિપરી, ખાંડી ને ફરો, ઔંસ ને ડ્રામ (દવા તોલવાનું), માઇલ ને ફર્લાંગ, ક્વાર્ટર ને બુશલ, બુશલ ને ગેલન ?

એ પરિમાણોમાંથી ભારે પરિમાણ કહો. હલકા કહો. હલકા ભારેનો કેટલામો ભાગ છે ? જ. ૮મો ભાગ. ભારે હલકાથી કેટલા ગણા છે. જ. ૮ ગણા.

જો ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત રૂ. ૧ પડે તો હલકા એકમની કિંમત ભારેના કેટલામા ભાગની પડે ? જ. ૮મા ભાગની. રૂપીઆનો ૮મો ભાગ શું ? જ, ૨ આના, રૂપીઆથી કેટલા ગણા આના આવ્યા ? જ. બમણા. પણ જો ભારે એકમની કિંમત રૂ. ૨ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ. ૪. આના. રૂપીઆથી કેટલા ગણા આના આવ્યા ? જ. બમણા. માટે.

૧) ભારે એકમના રૂપીઆથી બમણા આના હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ આનો પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ દેઢ પાઇ. આનાથી કેટલી ગણી પાઇ પડે ? જ. દોઢ ગણી જો ભારે એકમની કિંમત ૨ આના પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ. ૩ પાઇ=૧ પૈસો. આનાથી કેટલી ગણી પાઇ આવી ? જ. દોઢ ગણી. પૈસા કેટલા ગણા આવ્યા ? જ. અડધા. ભારે એકમના આનાથી કેટલા ગણી પાઇ આપવી પડે ? જ. દોઢ ગણી. પૈસા કેટલા ગણા આપવા પડે ? જ. અડધા. માટે

૨) ભારે એકમના આનાથી દોઢ ગણી પાઇ અથવા અડધા પૈસા હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ પૌંડ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી ? જ. પૌંડના આઠમા ભાગ જેટલી. પૌંડનો આઠમો ભાગ શું ? જ. ૨॥ શિલિંગ. પૌંડથી કેટલા ગણા શિલિંગ આવ્યા ? જ. અઢીગણા. ભારે એકમના પૌંડથી કેટલા ગણી શિલિંગ આપવી પડે ? જ. અઢીગણી. માટે,

૩) ભારે એકમના પૌંડથી અઢીગણી શિલિંગ હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ શિલિંગ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે? જ. દોઢ પેન્સ. શિલિંગથી કેટલા ગણા પેન્સ પડે ? જ. દોઢ ગણા. ભારે એકમના શિલિંગથી કેટલા ગણા પેન્સ આપવા પડે ? જ. દોઢ ગણા. માટે.

૪) ભારે એકમના શિલિંગથી દોઢ ગણા પેન્સ હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ પેન્સ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ. ૦॥ ફાર્થિંગ. પેન્સથી કેટલા ગણા ફાર્થિંગ પડે ? જ. અડધા. ભારે એકમના પેન્સથી કેટલા ગણા ફાર્થિંગ આપવા પડે ? જ. અડધા.

૫) ભારે એકમના પેન્સથી અડધા ફાર્થિંગ હલકા એકમની કિંમત પડે.

આગળ કુંચીઓ કઢાવી છે માટે નીચેના હિસાબ પૂછો.

રૂ. ૧)નું ૧ મણ તો ૫ શેરનું શું ? જ. ૨ આના.

રૂ. ૨)નું ૧ મણ તો ૫ શેરનું શું ? જ. ૪ આના.

રૂ. ૫)નું ૧૬ મણ તો બે મણનું શું જ. ૧૦ આના.

રૂ. ૦)–નું શેર તો નવટાંકનું શું ? જ. દોઢ પાઈ.

રૂ. ૦)≈નું ૧॥ શેર તો ૧॥ નવટાંકનું શું ? જ. ૧॥ પાઇ.

૧ પૈસાનું એક શેર તો ૧ નવટાંકનું શું ? જ. ૦॥ ઉપઆનો.

૭ પૈસાનું ૪ શેર તો ૪ નવટાંકનું શું ? જ. ૩॥ ઉપઆના.

હવે રૂપીઆના ભાવ પરથી ભારે પરથી હલકાની કુંચીઓ.

* રૂપીઆના ભાવ પરથી ભારેપરથી હલકાની કિંમત.

૧) જેટલા રૂપીઆનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી બમણા આનાનું તેટલુંજ હલકું પરિમાણ.

૨) જેટલા આનાનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી દોઢ ગણી પાઇનું તેટલુંજ હલકું પરિમાણ.

૩) જેટલા પૈસાનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી ૦ા ઉપઆનાનું તેટલુંજ હલકું પરિમાણ.

હલકાથી ભારે કેટલા ગણા છે ? જ. ૮ ગણા.

હવે જો હલકા એકમની કિંમત ૧ રૂ, ૧ આનો, ૧ પૈસો, ૧ પાઇ, ૧ પૌંડ, ૧ શિલિંગ, ૧ પેન્સ, ૧ ફાર્થિંગ પડે તો ભારે એકમની કિંમત કેટલા ગણી પડે ? જ, ૮ ગણી. એટલે ! ૮ રૂા, ૮ આના=૦ા રૂા, ૮ પૈસા=બે આના, ૮ પાઇ, ૮ પૌંડ, ૮ શિલિંગ, ૮ ફાર્થિંગ=૨ પેન્સ પડે. માટે.

૧) હલકા એકમની કિંમત ૧ રૂ. પડે તો ભારે એકમની શી ? રૂ. ૮)
૨) „ „ „ ૧ આનો „ „ „ „ „ ? રૂ. ૦ા
૩) „ „ „ ૧ પૈસો „ „ „ „ ? ૨ આના
૪) „ „ „ ૧ પાઇ „ „ „ „ ? ૮ પાઇ
૫) „ „ „ ૧ પૌંડ „ „ „ „ ? ૮ પૌંડ
૬) „ „ „ ૧ શિલિંગ„ „ „ ? ૮ શિ૦
૭) હલકા એકમની કિંમત ૧ પેન્સ પડે તો ભારે એકમની શી ? ૮ પેન્સ
૮) „ „ „ ૧ ફાર્થિંગ„ „ „ „ ? ૨ પેન્સ

હલકા એકમપરથી ભારે એકમની કિંમત:—

૧) આનાથી ૦ા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી બમણા આના. ૩)પાઇથી

૦ાા આના અને બમણી પાઇ. ૪) ફાર્થિંગથી બમણા પેન્સ
આગળ કુંચીઓ કઢાવવી છે માટે નીચેના હિસાબ પૂછો.

રૂ. ૧)નું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું ? જ. ૮ રૂ.
રૂ, ૨)નું ૩ નવટાંક તો ૩ શેરનું શું ? જ. ૧૬ રૂ,
રૂ. ૦)-નું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું જ. ૦ાા રૂ.
રૂ ૦)≡નું ૩ નવટાંક તો ૩ શેરનું શું ? જ. ૧ાા રૂ.
૧ પૈસાનું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું જ. ૨ આના.
૪ પૈસાનું ૫ નવટાંક તો ૫ શેરનું શું ? જ ૮ આના.
૧ પાઇનું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શું ? જ. ૮ પાઇ

હવે રૂપીઆના ભાવપરથી હલકા પરથી ભારેની કુંચીઓ કઢાવો.

*** રૂપીઆના ભાવપરથી હલકાપરથી ભારેની કિંમત—**

૧) જેટલા રૂપીઆનું જેટલું હલકું પરિમાણ તથા ૮ ગણા રૂપીઆનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ.

૨) જેટલા આનાનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી ૦ાા રૂપીઆનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ

૩) જેટલા પૈસાનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી બમણા આનાનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ.

૪) જેટલાં પાઇનું જેટલું હલકું પરિમાણ તેથી ૮ ગણી પાઇનું તેટલુંજ ભારે પરિમાણ.

ઉદાહરણ—

૧) રૂ. ૩)નું શેર તો નવટાંકનું શું ? જ. રૂપીઆથી બમણા આના. માટે ૩×૨=૬ આના=રૂ. ૦ા≡

૨) ૫ આનાનું મણ તો ૫ શેરનું શું ? જ. આનાથી દોઢ ગણી

પાઇ. માટે ૫×૧॥=૭॥ પાઈ=રૂ. ૦)૦॥ ૧॥ પાઇ.

૩) ૨॥ પૌંડમાં ૧ માઇલ રેલવે દુરસ્ત થાય તો ૧ ફર્લાંગ રેલવે દુરસ્ત કરામણી શું ખર્ચ થશે ? જ. પૌંડથી ૨॥ ગણી શિલિંગ માટે ૨॥×૨॥=૬। શિલિંગ.

૪) ૩ શિલિંગમાં ૧ ઔંસ દવા મળે તો ડ્રામનું શું ? જ. શિલિંગથી દોઢા પેન્સ માટે ૩×૧॥=૪॥ પેન્સ

૫) ૪ પેન્સમાં ૧ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૧ ફર્લાંગ મુસાફરીનું શું આપવું પડશે ? જ. પેન્સથી ૦॥ ફાર્ધિંગ, માટે ૪×૦॥=૨ ફાર્ધિંગ=૦॥ પેન્સ.

૬) રૂ. ૫)નું ૩ માસા તો દસ આનાનું કેટલું ? જ. રૂપીઆથી અમણા આના છે. માટે માસા જેટલીજ રતી એટલે ૩ રતી=૧ વાલ

૭) ૪ આનાનું ૨ પાયલી તો ૬ પાઇનું કેટલું ? જ. આનાથી દોઢ ગણી પાઈ છે, માટે પાયલી જેટલીજ ટીપરી એટલે ૨ ટીપરી.

૮) ૨ પૈસાનું ૩ શેર તો ૧ ઉપઆનાનું (૦॥॥ પાઇનું) કેટલું ? જ. પૈસાથી અડધા ઉપઆના છે, માટે શેર જેટલાજ નવટાંક એટલે ૩ નવટાંક=શેર ०।=

૯) રૂ. ૨૫)નું ૨ ખાંડી તો રૂ. ૧॥~માં કેટલું આવે ? જ. રૂપીઆ જેટલાજ આના છે, માટે ખાંડીથી અડધા ફરા એટલે ૧ ફરો.

૧૦) ૬ આનાનું ૪ શેર તો ૪॥ પાઇ (૬ ઉપઆના)નું કેટલું ? જ. આના જેટલા ઉપઆના છે માટે શેરથી અડધા નવટાંક એટલે ૨ નવટાંક=૦। શેર.

૧૧) રૂ. ૧)નું ૫ શેર તો મણનું શું ? જ. રૂપીઆથી ૮ ગણા રૂપીઆ માટે ૮ રૂ.

૧૨) રૂ. ૦)=નું નવટાંક તો શેરનું શું ? જ. આનાથી ૦॥ રૂપીઆ માટે ૨×૦॥=૧ રૂ.

૧૩) ૩ પૈસાની ટીપરી તો પાવલીનું શું ? જ. પૈસાથી બમણા આના, માટે ૩×૨=૬ આના=રૂ. ૦।=

૧૪) ૨ પાઇનું નવટાંક તો શેરનું ? જ. પાઇથી ૮ ગણી પાઇ, માટે ૨×૮=૧૬ પાઇ=રૂ. ૦)–। ૧ પાઇ.

૧૫) ૦॥ પૌંડના બુશલ ઘઉં મળે તો કવાર્ટરનું શું ? જ. પૌંડથી ૮ ગણા પૌંડ માટે ૦॥×૮=૪ પૌંડ.

૧૬) ૨॥ શિલિંગમાં ગૅલન કેરોસીન મળે તો બુશલ કેરોસીનનું શું ? જ. શિલિંગથી ૮ શિલિંગ માટે ૨॥×૮=૨૦ શિલિંગ=૧ પૌંડ.

૧૭) ૩॥ પેન્સમાં ૧ ડ્રામ દવા મળે તો ૧ ઔંસનું શું ? જ. પેન્સથી ૮ ગણા પેન્સ, માટે ૩॥×૮=૩૦ પેન્સ=૨॥ શિલિંગ.

૧૮) ૧॥ ફાર્ધિંગમાં ૧ ડ્રામે દવા મળે તો ૧ ઔંસનું શું ? જ. ફાર્ધિંગથી ૮ ગણા ફાર્ધિંગ માટે ૧॥×૮=૧૦ ફાર્ધિંગ=૨॥ પેન્સ.

૧૯) ૩ આનાનું નવટાંક તો ૩ રૂપીઆનું કેટલું ? જ. આના જેટલાજ રૂપીઆ છે. માટે નવટાંકથી બમણા શેર એટલે ૨ શેર.

૨૦) ૨ ઉપઆનાનું (૧॥ પાઇનું) નવટાંક તો ૨ આનાનું કેટલું ? જ. ઉપઆના જેટલાજ આના છે. માટે નવટાંકથી બમણા શેર એટલે ૨ શેર.

૨૧) રૂ. ૫)નું ૩ નવટાંક તો ૪૦ રૂપીઆનું કેટલું ? જ. રૂપીઆથી ૮ ગણા રૂપીઆ છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૩ શેર.

૨૨) રૂ. ૦)≡ નું ૨ નવટાંક તો રૂ. ૧॥નું કેટલું ? જ. આનાથી ૦॥ રૂપીઆ છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૨ શેર.

૨૩) ૩ પૈસાનું ૫ નવટાંક તો ૬ આનાનું કેટલું ? જ. પૈસાથી બમણા આના છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૨ શેર.

૨૪) ૨ પાઇનું ૩ નવટાંક તો ૧૬ પાઇનું કેટલું ? જ. પાઇથી ૮ ગણી પાઇ છે, માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૩ શેર.

મનોયત્ન ૪.

૧) રૂ. ૦॥= શેર તો નવટાંકનું શું ?
૨) ૫ શેર બોરના ૩ આના તો મણનું શું ?
૩) નવટાંક હીંગના રૂ. ૦)≡॥ તો શેરનું શું ?
૪) રૂ. ૨॥ એ શેર હીંગ મળે તો રૂ. ૧૱ાની કેટલી ?
૫) મણના રૂ. ૧॥। તો ૫ શેરનું શું ?
૬) રૂ. ૨॥એ શેર તો ૫ રૂપીઆભારનું ?
૭) ૨॥ પૈસાનું ૫ શેર તો મણનુ શું ?
૮) રૂ. ૦)−॥નું શેર તો રૂ. ૧॥નું કેટલું ?
૯) ૫ શેરના રૂ. ૦।= તો મણનું શું ?
૧૦) રૂ. ૩॥ એ મણ તો ૧॥ મણ ૫ શેરનું શું ?
૧૧) મણ મગના રૂ. ૨॥=॥ તો મણ ૩) ૫ શેરનું શું ?
૧૨) રૂ. ૧॥=ાનું મણ તો ૨॥ મણ ૫ શેરનું શું ?
૧૩) ટીપરીની ૫ પાઇ તો પાયલીનું શું ?
૧૪) ૧ આનાની ૧। પાયલી તો ૩॥ ટીપરીનું શું ?
૧૫) મણ મગના રૂ. ૨)= તો ૧૫ શેરનું શું ?
૧૬) રૂ. ૬ાની મણ ખાંડ તો ૦॥ મણ ૫ શેરનું શું ?

૧૭) રૂ. ૦॥નો માસો તો રૂ. ૦॥=॥નું કેટલું ?
૧૮) ૫ શેર દૂધીના રૂ. ૦)≡॥ તો ૪॥ મણનું શું ?
૧૯) ૧॥ માસાનો રૂ. ૦)- તો દોઢ પાઇનું કેટલું ?
૨૦) રૂપીઆની ૫ શેર ખાંડ તો શેર ૦॥=નું શું ?
૨૧) શેર ૦॥ નો એક આનો તો ૨॥ શેરનું શું ?
૨૨) રૂ. ૨૧॥= મણ તો ૨॥ મણ ૫ શેરનું શું ?
૨૩) રૂ. ૦॥=માં એક માઇલની મુસાફરી થાય તો ફર્લાંગ મુસાફરીનું શું બેસે ?
૨૪) ૩॥ શિલિંગમાં ૧ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૫ માઇલ ૨ ફર્લાંગ મુસાફરીનું શું ખર્ચ થાય ?
૨૫) રૂ. ૦)≡નું ૫ રૂપીઆભાર તો શેરનું શું ?
૨૬) ૩। પૈસાનું ૫ શેર તો મણનું શું ?
૨૭) ૨। પૌંડમાં માઇલની મુસાફરી થાય તો ૨। શિલિંગમાં કેટલી મુસાફરી થશે ?
૨૮) રતીના રૂ. ૦।≡ તો ૨। માસાનું શું ?
૨૯) ૫ શેર વેંગણના રૂ. ૦)≡॥। તો રૂ. ૧।=॥માં કેટલા આવે ?
૩૦) રૂડ જમીનના ૩॥ પૌંડ પડે તો ૫ પોલનું શું ?
૩૧) વર્ષનો પગાર ૨॥ શિલિંગ તો ૧॥ મહીનાનો કેટલો ?
૩૨) ૨। પૌંડમાં ૧॥ઔંસ દવા મળે તો પૌંડ દવાનું શું બેસે ?
૩૩) ૨॥ પૌંડમાં ગ્રોસ લેંપ આવે તો ૧॥ ડઝનનું શું ?
૩૪) કે ૯ળા ઘઉંના રૂ. ૨૧।=॥ બેસે તો ૦॥ મણ ૫ શેરનું ?
૩૫) મોટા હીરાના રૂ. ૨૨॥। તો ૨॥ મણ ૫ શેરનું શું ?
૩૬) ગજ બનાતના રૂ. ૩॥ તો ૩ તસુનું શું ?

૩૭) રૂ. ૯પાા એ ગાલ્લી તો ૩ાા મણનું શું ?
૩૮) ગદિઆણા સોનાના રૂ. ૧૪ાા તો ૩ વાલનું શું ?
૩૯) રૂ. ૧૮ાા એ સેંકડો તો રૂ. ૨ાાના કેટલા નંગ ?

૧૬ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

શેર ને અધોળ; મણ ને અઢીશેરી; કળશી ને મણ; ગદિઆણો ને વાલ. ફરો ને પાયલી; ઔંસ ને ડ્રામ (એવ) પૌંડ ને ઔંસ (એવ); ગુઠો ને ચોરસ આના; પૌંડ ને ૦ાા ઔંસ (દવાનું); માઈલ ને ૦ાા ફર્લાંગ,

ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમત—

૧) રૂપીઆ જેટલા આના. ૨) આના જેટલાજ ઉપઆના.
૩) પૌંડથી ૧ા ગણા શિલિંગ. ૪) શિલિંગથી પોણા પેન્સ

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત --

૧) આના જેટલાજ રૂપીઆ,
૨) પૈસાથી ૪ ગણા આના અથવા પૈસાથી ૦ા ગણા રૂપીઆ
૩) ફાર્ધિંગથી ૪ ગણા પેન્સ

અનોયત્ન ૫.

૧) શેરના રૂ. ૪ા તો અધોળનું શું ?
૨) મણના રૂ. ૪ાાા તો ૨ાા શેરનું શું ?
૩) મણના રૂ. પા તો ૨ાા શેરનું શું ?
૪) મણના રૂ. ૦ાાા તો કળશીનું શું ?
૫) રૂ. ૧૨ાા કળશી તો ૨ા મણનું શું ?
૬) રૂ. ૧૪ાાનું ૦ાા તોલો તો ૪ાા વાલનું શું ?

૭) રૂ. ૧)ાનું વાલ તો ગદિઆણાનું શું ?
૮) ૦ાા તોલાના રૂ. ૧૩ાાા તો ૨ વાલનું શું ?
૯) ૩ાા પૈસાની પાયલી તો ફરાનું શું ?
૧૦) રૂ. ૧૭ાા ફરો તો ૩ ફરાનું શું?
૧૧) એક એકર જમીનનું ગણોત રૂ. ૨ાા તો રૂ. ૦ાાા કેટલી જમીનનું ગણોત આવે ?
૧૨) ૧ાા કળશીના રૂ. ૪૨ાા તો ૧ાા મણનું શું ?
૧૩)રૂ. ૧ાાા ફરો તો ૯ પાયલીનું શું ?
૧૪) રૂ. ૧૩ાાનું મણ તો ૩ અઢીશેરીનું શું
૧૫) રૂ. ૯ાનું મણ તો ૧ાા મણ ૨ાા શેરનું શું ?
૧૬) ૨ાા શેરના ૩ પૈસા તો મણનું શું ?
૧૭) રૂ. ૧૫ાાા ગદિઆણો તો ૨ાા વાલનું શું ?
૧૮) રૂ. ૫૬ાાા કળશી તો મણનું શું ?
૧૯) ૨ાા શેરના રૂ. ૦)ા તો ૨ાા મણનું શું ?
૨૦) રૂ. ૧૧ાા ગદિઆણો તો ૭ાાા વાલ ૦ાાા રતીનું શું ?
૨૧) રૂ. ૦)ાા નું અધોળ તો રૂ. ૦ાાાનું કેટલું ?
૨૨) રૂ. ૧)નું ૧ા શેર તો રૂ. ૦ાનું કેટલું ?
૨૩) ૨ાા શેરનો રૂ. ૦)- તો શેર ૦ાનું શું ?
૨૪) ૩ાા અધોળનો રૂ. ૦)- તો શેર ૭)નું શું ?
૨૫) પૈસાનું ૧ાાા શેર તો ૦ાા મણ ૧ શેરનું શું ?
૨૬) રૂ. ૧)નું ૦ાા મણ તો ૨ાા શેરનું શું ?
૨૭) રૂ. ૩)નું ૨ાા મણ તો ૬ા શેરનું શું ?
૨૮) ૨ાા શેરનો એક પૈસો તો ૭ાા મણનું શું ?

૨૯) રૂ. ૦)−ાનું ૨॥ શેર તો રૂ. ૨નું કેટલું ?
૩૦) રૂ. ૨॥। ગદિઆણો તો ૪॥ વાલનું શું ?
૩૧) રૂ. ૦)≡ાનું ૩॥ શેર તો ૧॥ મણ ૬ શેરનું શું ?
૩૨) પાયલીના રૂ. ૦)≡ા તો ફરાનું શું ?
૩૩) રૂ. ૨૭ા≡ ગુંઠો જમીન તો ૩ આના જમીનનું શું ?
૩૪) રૂ. ૧ા−નું ૧ા શેર તો અધોળનું શું ?
૩૫) રૂ. ૧૫ા≡નું ૧॥ મણ તો રૂ. ૩॥≡ામાં કેટલું આવે ?
૩૬) ૨ પૈસાનું ૨॥ શેર તો રૂ. ૧ા−નું કેટલું ?
૩૭) ૨ા પૈસાનું શેર તો રૂ. ૫ા≡નું કેટલું ?
૩૮) ફરાના રૂ, ૩ા≡ તો ૩॥ પાયલીનું શું ?
૩૯) રૂ. ૯૩॥। ખાંડી તો ૧ા મણનું શું ?
૪૦) રૂ. ૬૩॥। બેડીઉં તો ૨ મણનું શું ?
૪૧) રૂ. ૧૦૫) આલ્શી તો ૧॥। મણ ૫ શેરનું શું ?
૪૨) રૂ. ૨૩ા≡ ભાર તો ૧॥ મણનું શું ?
૪૩) રૂ. ૨૧ા≡ ગજ તો ૧॥ તસુનું શું ?
૪૪) ૪॥ તસુના રૂ. ०॥−ા તો ૩ ગજનું શું ?
૪૫) ૨ વાલના રૂ. ०ા≡॥ તો તોલાનું શું ?
૪૬) રૂ. ૦)≡ના ૫ નંગ તો ૮૦ નંગનું શું ?
૪૭) ૧૨૫ નળીઆનાં રૂ. ૨ા≡ તો બે હજારનું શું ?
૪૮) રૂ. ૧૨॥। ગ્રોસ તો ૯ નંગનું શું ?
૪૯) રૂ. ૪૩) ગાલ્લી તો રૂ. ૨ા≡નું કેટલું ?
૫૦) રૂ. ૨૩॥ હજાર તો રૂ ૧ા≡ાના કેટલા નંગ ?
૫૧) રૂ. ૩૨ાનું ૧ા ખાંડી તો ૧॥ મણ ૨॥ શેરનું શું ?

૫૨) ડઝનનો રૂ. ૦॥। તો રૂ. ๑)≡ના કેટલા નંગ ?
૫૩) રૂ. ૧૦૦)નું વ્યાજ રૂ. ૫) મળે તો રૂ. ૬ાનું કેટલું મળશે ?
૫૪) ૨॥ મણના રૂ. ૬॥≈ તો ૨ ખાંડીનું શું ?
૫૫) રૂ. ૩૫)નું વ્યાજ રૂ. ૦)≡ તો રૂ ૫૬૦)નું કેટલું ?

---

૩૨ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

તોલો ને વાલ, એડીઉં ને મણ; ટ્રાય પૌંડ ને રૂપીઆભાર; બુશલ ને કવાર્ટર; કવાર્ટર ને પેક; મણ ને સવાશેરી; કળશી ને અધમણીઓ; શેર ને ૧। રૂપીઆભાર.

ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત.

૧) રૂપીઆથી અડધા આના   ૨) આનાથી અડધા ઉપઆના
૩) પૌંડથી ૭। ગણા પેન્સ.   ૪) શિલિંગથી દોઢ ગણા ફાર્ધિંગ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત—

૧) આનાથી બમણા રૂપીઆ.   ૨) પૈસાથી અડધા રૂપીઆ
૩) ફાર્ધિંગથી ૮ ગણા પેન્સ,

મનોયત્ન ૬.

૧) રૂ. ૩॥ મણ તો ૧।શેરનું શું આપવું ?
૨) રૂ. ૨૫) મણ તો ૧। શેરનું શું ?
૩) રૂ. ૧૬॥≈ એડીરૂં તો મણનું શું ?
૪) રૂ. ૩૬) તોલો તો ૧ વાલનું શું ?
૫) રૂ.૨૫॥। તોલો તો ૩ વાલનું શું ?
૬) રૂ. ૨૪। કળશી તો ૦॥ મણનું શું ?
૭) ૦॥ મણના રૂ. ૨॥[illegible]॥। તો કળશીનું શું ?

૮) રૂ. ૫૫ાા બેડીકું તો રૂ. ૧૦ા≈ાાનું કેટલું ?
૯) રૂ. ૦ાા−નું વાલ તો રૂ. ૯ાા−નું કેટલું ?
૧૦) ૩ પૈસાનું ૧ા શેર તો મણનું શું ?
૧૧) રૂ. ૨૭ાા તોલો તો ૭ા વાલ ૨ા રતીનું શું ?
૧૨) રૂ, ૧ાા−નું ૨ વાલ તો તોલાનું શું ?
૧૩) રૂ. ૨૧ાાનું મણ તો ૩૮ાા શેરનું શું ?
૧૪) ૧ા શેરના રૂ. ૦)≡ાા તો મણનું શું ?
૧૫) રૂ. ૩૨ાા≈ તોલો તો રૂ. ૮)≈ાા નું કેટલું ?
૧૬) રૂ. ૦ાા≈નું ૨ વાલ તો ૪ ગદિઆણાનું શું ?
૧૭) વાલનો રૂ. ૦ાા તો રૂ. ૧૨) માં કેટલું આવે ?
૧૮) ૩ પૈસાનું ૧ા શેર તો રૂ- ૩ાા નું કેટલું ?
૧૯) વાલના રૂ. ૦)≈ાા તો ૧ાા ગ. ૭ાા વાલ ૧ાા રતીનું શું ?
૨૦) રૂ. ૨૩ાા≡ મણ તો ૭ાા શેરનું શું આપવું ?
૨૧) ૦ાા મણના રૂ ૦)≡ાાા ૦ાા કળશીનું શું ?
૨૨) રૂ. ૧૮ાા મણ તો રૂ. ૦ાા≡નું કેટલું ?
૨૩) ૨ા શેરનો રૂ. ૦)− તો ૪ાા મણનું શું ?
૨૪) રૂ. ૦)≡ાાનું ૧ા મણ તો ૧ા બેડીઆનું શું ?
૨૫) રૂ. ૨૫ાા તોલો તો રૂ. ૩ાા≡ાાનું કેટલું ?
૨૬) રૂ. ૦ાા≈નું ૨૦ શેર તો ૧ ગાલ્લી ૨ મણનું શું ?
૨૭) ઘડીના રૂ. ૨ાા તો ૧ાા શેરનું શું ?
૨૮) રૂ. ૨૬૨ાા વીંધુ તો ૧૨ાા કાઠીનું શું ?
૨૯) હજારના રૂ. ૧૫) તો રૂ. ૦ા≡ાાના કેટલા નંગ ?
૩૦) ગાલ્લીના રૂ. ૫૪ાા તો ૭ાા મણ ૭ાા શેરનું શું ?

૩૧) રૂ. ૨૬॥≈ માણી તો ૧૫ શેરનું શું ?
૩૨) રૂ. ૨॥≈ ગજ તો ૦॥। તસુનું શું ?
૩૩) ૨૫ શેરના રૂ. ૧)≊॥। તો ખાંડીનો ભાવ શો ?
૩૪) રૂ. ૦।~નાં ૩૧। નંગ તો હજારનું શું ?
૩૫) રૂ. ૦॥।નું ૩૭। શેર તો રૂ. ૨૪)નું કેટલું ?
૩૬) ૭॥ શેરના રૂ. ૦॥≊। તો ૬ મણનું શું ?
૩૭) રૂ. ૨।નું શેર તો ધડીનું શું ?
૩૮) રૂ. ૩)≈નું વ્યાજ રૂ. ૦)≊ થયું તો રૂ. ૧૦૦)નું કેટલું ?

---

૬૪ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

ફરો ને શેર, કળશી ને દસશેર; બેડીઉં ને અધમણીઓ; તોલો ને ૦॥ વાલ, મણ ને શેર ૦॥≈; માઇલ ને પોલ.

ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમતઃ—

૧) રૂપીઆ જેટલાજ પૈસા અથવા રૂ.થી ૦। ગણા આના.
૨) આનાથી ૦। ગણા રૂપઆના. ૩) પૌંડથી ૩॥। ગણા પેન્સ.
૪) શિલિંગથી ૦॥। ગણા ફાર્થિંગ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમતઃ—

૧) આનાથી ચોગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસા જેટલાજ રૂપીઆ.
૩) ફાર્ધિંગથી ૧૬ ગણા પેન્સ.

મનોયત્ન ૭.

૧) રૂ. ૧૯૨) બેડીઉં તો ૦॥ મણનું શું ?
૨) ૦॥ મણના રૂ. ૨॥ તો બેડીઆનું શું ?
૩) ૫ ડઝન ૪ નંગના રૂ. ૭॥ તો ૨ નંગનું શું ?

૪) રૂ. ૨પા≈ કળશી તો ૧ા મણનું શું ?
૫) રૂ. ૦ાાનું ૦ા મણ તો બેડીઆનું શું ?
૬) રૂ. ૩પાા કળશી તો રૂ. ૩ાનું કેટલું ?
૭) ૧૦ શેરના ૪ પૈસા તો બેડીઆનું શું ?
૮) ૨ પાઇનું વાલ તો રૂ. ૦ાનું કેટલું ?
૯) રૂ. ૧)નું ૨ા વાલ તો ૫ તોલાનું શું ?
૧૦) પૈસાનું ૦ા શેર તો ૦ા બેડીઆનું શું ?
૧૧) શેરના ૩ પૈસા તો ખાંડીનું શુ ?
૧૨) ૫ પૈસાનું ૧૦ શેર તો રૂ. ૩)નું કેટલું ?
૧૩) ૧ પૈસાનું શેર તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
૧૪) રૂ. ૧)નું ૦ાા મણ તો કળશીનુ શું ?
૧૫) રૂ. ૧૯ાા ગદિઆણો તો ૨ તાલ ૧ા રતીનું શું ?
૧૬) ૬ પાઇનું ૧ા શેર તો રૂ. ૨)નું કેટલું ?
૧૭) ૫ શેરનો રૂ. ૦ા તો રૂ. ૪માં કેટલું આવે ?
૧૮) ૧૫ શેરલા ૩ પૈસા તો ૦ા બેડીઆનું શું ?
૧૯) એક પૈસાના ૩ બોર તો રૂ. ૧) નાં કેટલા નંગ ?
૨૦) રૂ. ૪) નાં ૧૨૮ કેળાં તો એક આનાનાં કેટલાં ?
૨૧) એક પૈસો વ્યાજ મેળવવા રૂ. ૫) રોકવા તો રૂ. ૧ વ્યાજ મેળવવા શું રોકવું ?
૨૨) કોથળાના રૂ. ૧૨) તો શેર ૩)≈ નું શું આપવું ?
૨૩) ૧૮ાા શેરના ૫ પૈસા તો ગાલ્લીનું શું ?
૨૪) રૂ. ૧૮ાા એ માણી તો ૭ા શેરનું શું ?
૨૫) પૈસાનું ૦ાા શેર તો ધડીનું શું ?

૨૬) રૂ. ૦)૦ાા નું ૧ા શેર તો રૂ. ૩) નું કેટલું ?
૨૭) ૨ાા ગજ ૪ તસુનો રૂ. ૧) તો ૧ પૈસાનું કેટલું ?
૨૮) બારના રૂ. ૨૩ાા તો ૧૫ શેરનું શું ?
૨૯) એક પૈસામાં ૨ દિવસ તો રૂ. ૧) માં કેટલા દિવસ ?
૩૦) એકમાઇલનો ખર્ચ ૨ પૌંડ પડે તો ૫ પોલનો કેટલો ખર્ચ થશે ?
૩૧) એક પૌંડ વજનના ૪ શિલિંગ તો ૦ા ઔંસ વજનનું શું ?
૩૨) રૂ. ૧ાા ના ૭ તાવ તો રીમનું શું ?
૩૩) પૌંડ જવાહીરના ૩ પૌંડ પડે તો ૭ાા પેનીવેટનું શું પડે ?

---

૨૫૬ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

કળશી ને અઢીશેરી; બેડીઉં ને પાંચશેરી, માઇલ ને ૦ા પોલ; પૌંડ ને ડ્રામ (એવ);

ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત.

૧) રૂપીઆ જેટલાજ ઉપઆના. ૨) આના જેટલાજ ઉપઉપઆના.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત.

૧) આનાથી ૧૬ ગણા રૂપીઆ ૨) પૈસાથી ૪ ગણા રૂપીઆ.

મનોયત્ન ૮.

૧) રૂ.૬) બેડીઉં તો ૫ શેરનું શું ?
૨) રૂ. ૨૩ કળશી તો ૨ાા શેરનું શું ?
૩) રૂ. ૧૧૨ બેડીઉં ૫ તો શેરનું શું ?
૪) રૂ. ૪૮ાા કળશી તો ૨ાા શેરનું શું ?
૫) ૧૫ શેરના રૂ. ૦)૭ાાા તો બેડીઆનું શું ?

૨૬) રૂ. ૦)ગા નું ૧। શેર તો રૂ. ૩) નું કેટલું ?
૨૭) ૨ા ગજ ૪ તસુનો રૂ. ૧) તો ૧ પૈસાનું કેટલું ?
૨૮) બારના રૂ. ૨૭ા તો ૧૫ શેરનું શું ?
૨૯) એક પૈસામાં ૨ દિવસ તો રૂ. ૧) માં કેટલા દિવસ ?
૩૦) એકમાઇલનો ખર્ચ ૨ પૌંડ પડે તો ૫ ચેનનો કેટલા ખર્ચ થશે?
૩૧) એક પૌંડ વજનના ૪ શિલિંગ તો ૦। ઔંસ વજનનું શું ?
૩૨) રૂ. ૧ા ના ૭ તાવ તો રીમનું શું ?
૩૩) પૌંડ જવાહીરના ૩ પૌંડ પડે તો ૭ા પેનીવેટનું શું પડે ?

---

૨૫૬ ગુણોત્તર આવે એવા કોષ્ટકો.

કળશી ને અઢીશેરી; બેડીઉં ને પાંચશેરી, માઇલ ને ૦। પોલ; પૌંડ ને ડ્રામ (એવ);

ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત.

૧) રૂપીઆ જેટલાજ ઉપઆના. ૨) આના જેટલાજ ઉપઉપઆના.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત.

૧) આનાથી ૧૬ ગણા રૂપીઆ ૨) પૈસાથી ૪ ગણા રૂપીઆ..

મનોયત્ન ૮.

૧) રૂ.૬) બેડીઉં તો ૫ શેરનું શું ?
૨) રૂ. ૨૩ કળશી તો ૨ા શેરનું શું ?
૩) રૂ. ૧૧૨ બેડીઉં ૫ તો શેરનું શું ?
૪) રૂ. ૪૮ા કળશી તો ૨ા શેરનું શું ?
૫) ૧૫ શેરના રૂ. ૦)ગા તો બેડીઆનું શું ?

"ડિકટેશન શિક્ષક" માટે અભિપ્રાય.

સ્વર્ગસ્થ ગણપતરામ અનુપરામ ત્રવાડી.
રાજકોટ મેલ ટ્રેનિંગ કોલેજના માજી પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.
તા. ૨૮–૬–૧૯૧૭ ના પત્રમાં લખે છે કે:—

"સલામ તમારા તરફથી અવલોકનાર્થે "ડિકટેશન શિક્ષક" ભાગ ૧. ૨. નામનાં બે નાનાં પણ ઉપયોગી પુસ્તકો મળ્યાં. જોતાં જણાય છે કે તમારો આ શ્રમ બાળકો, શિક્ષકો અને કેટલેક દરજ્જે લેખકોને પણ અત્યંત ઉપયોગી થઇ પડશે. આ પુસ્તકોનો ઉપયોગ કરવાથી બાળકોને ઘણી ઓછી મહેનતે જોડણીનું સારૂં અને ચોકસ જ્ઞાન થશે. તમોએ વાચનમાળામાંથી ઘણા ખરા મુશ્કેલીવાળા શબ્દો તારવ્યા છે, અને તેને વિવિધ રીતે ગોઠવી શિખનાર શિખવનાર ઉભયને સરળતા કરી આપીછે.

વળી સારા કાગળ મોટા ટાઇપ અને શબ્દોના છુટા-પણાને લીધે એ પુસ્તકો આંખને આકર્ષક થાય તેવાં છે.

એકંદરે મારા ધારવા પ્રમાણે તમારાં પુસ્તકો શ્રુત લેખનના શિક્ષણમાં મદદગાર થઇ પડશે, તેથી કેળવણીની દ્રષ્ટિએ જોતાં તેને ટેકસ્ટ બુકસ તરીકે સ્વીકારી શકાય તેવાં છે." એજ.

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબ બાહાદુરે નં૦ B. A. P. ૬૫ તા. ૧૪-૧૧-૧૯ થી

ચોથા ધોરણની ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા કિંમત ૪ાા આના.

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કૂલોમાં ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કરી છે.



મુંબઈ ઈલાકાની (ચોથા ધોરણની) ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા માટે

અભિપ્રાય.

રા૦ રા૦ ભાઇચંદ પુંજાદાસ શાહ.

સાદરા તાલુકા સ્કુલના હેડમાસ્તર સાહેબ,

પોતાના તા૦ ૪-૧૦-૧૯ ના પત્રમાં લખે છે કેઃ—

"સલામ—" ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ભાગ ૧" આપના તરફથી મળી તે અવલોકતાં તેનાં સંબંધમાં મને જણાવતાં આનંદ થાય છે કે આપે આ પુસ્તક રચવામાં શરૂઆતની કેળવણી માટે લોકમાન્ય પ્રશ્નોત્તરશૈલીને પ્રાધાન્ય

૬) રૂ. ૦)=।। નું ૫ શેર તો બેડીઆનું શું ?
૭) રૂ.૧૭.। કળશી તો ૭।। શેરનું શું ?
૮) રૂ. ૪૮) ગુંઠો તો એક ચોરસ આનાનું શું ?
૯) રૂ. ૧) નું ૨૪ શેર તો ૩ અધોળનું શું ?
૧૦) રૂ. ૧૨ ગુંઠો તો ૩ ચોરસ આના જમીનનું શું ?
૧૧) ૭।। શેરના ૩ પૈસા તો કળશીનું શું
૧૨) રૂ. ૨૪।। મણ તો શેર ૦)=।। નું શું ?
૧૩) ૧૦ શેરનો રૂ. ૦)− તો ૨।। માણી ૨ મણનું શું ?
૧૪) રૂ ૫૧ બેડીઉં તો ૪।। મણનું શું ?
૧૫) રૂ. ૪૦ તોલો તો રૂ. ૦।≈ નું કેટલું ?
૧૬) પૌંડ ૧-૧-૪ માં ૪ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૩।।। પોલની મુસાફરીનું શું ખર્ચ થાય ?
૧૭) એક ઓંસ દવાની શીશીના ૩।।। ફાર્થિંગ બેસે તો ૧ પૌંડમાં કેટલા વજનની શીશી આવશે ?
૧૮) રૂ. ૫૨) ભાર તો રૂ. ૦)≈। માં કેટલું આવશે ?
૧૯) રૂ. ૨૪) માણી તો શેર ૧।।।= નું શું ?
૨૦) રૂ. ૩૭।। ભાર તો ૩।।। શેરનું શું ?
૨૧) રૂ. ૨) નું શેર ૧।।=નું ઘી મળે તો ૧૨ મણનું શું ?
૨૨) રૂ ૧) નું ૩।। શેર તો ભારનું શું
૨૩) ૪ માણીના રૂ. ૬૪) તો ૭।। શેરનું શું ?



પ્રકરણ ૫.

૧૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

હજાર ને સેંકડો; ગાંસડી ને રીમ, સેંકડો ને ૧૦ નંગ.

ભારે એકમ પરથી હલકા એકમની કિંમતઃ—

૧) રૂપીઆથી ૧૦ ગણા દોકડા ૨) આનાથી ૧૦ ગણી બદામ
૩) પૌંડથી બમણા શિલિંગ.

હલકા એકમ પરથી ભારે એકમની કિંમતઃ—

૧) આનાથી અડધા રૂપીઆ ને બમણા આના. ૨) પૈસાથી અઢી ગણા આના. ૩) પાઇથી પોણા આના અને તેટલી પામ.
૪) શિલિંગથી અડધા પૌંડ.

મનોયત્ન ૯.

૧) રૂ. ૫૫) ગાંસડી કાગળ મળે તો રીમનું શું ?
૨) રૂ. ૧૨॥ હજાર તો સેંકડાનો ભાવ શો ?
૩) રૂ. ૧) ના ૫ નંગ તો ૫૦ નંગનું શું ?
૪) રૂ. ૬। રીમ તો ગાંસડીનું શું ?
૫) ગાંસડીના રૂ. ૩૫॥≈ તો ૩ રીમનું શું ?
૬) રૂ. ૩॥। સેંકડો તો હજારનું શું ?
૭) રૂ. ૭૨॥ હજાર તો ૧૦૦ નું શું ?
૮) રૂ. ૪।≈ ની ૧૦૦ પેનસીલ તો ૩૫ પેનસીલનું શું ?
૯) રૂ. ૧૮॥। હજાર તો રૂ. ૨)- માં કેટલા નંગ આવે ?
૧૦) રૂ. ૦)≈॥ હજાર તો ૬૦ નંગનું શું ?

૧૨) રૂ. ૧ા સેંકડો તો રૂ. ૦)– ના કેટલાં નંગ ?
૧૩) ૧૦૦ ટાંકણીના ૪ાા પૈસા તો હજારનું શું ?
૧૪) એક બાજરની રૂ. ૦)૦ા ૨ પાઇ તો રૂ. ૫માં કેટલી આવે ?
૧૫) રૂ. ૫ાા= રીમ તો રાા ગાંસડીનું શું ?
૧૬) એક પૈસાના ૧૦ બોર તો ૦ા હજારનું શું ?
૧૭) ૨૧ ટાંકણીની ૨ પાઇ તો ૮૪૦ ટાંકણીનું શું ?
૧૮) રૂ. ૪ાા એ સેંકડો તો રૂ. ૫ાા= નાં કેટલાં નંગ ?
૧૯) ૧ કેળાનો ૧ાા પૈસો તો ૧૦૦ કેળાનું શું ?
૨૦) એક પાઇના રાા નંગ તો બે હજારનું શું ?
૨૧) રૂ. ૨)≡ કોડી તો ૨૦૦ નંગનું શું ?
૨૨) રૂ. ૨૫ાા= હજાર તો રૂ. ૬ાાા નાં કેટલાં નંગ ?
૨૩) રૂ ૨૮) હજાર તો રૂ. ૧ાાા નાં કેટલાં નગ ?
૨૪) રૂ. રાા= ના ૬૨ાા નંગ તો હજારનો ભાવ શો ?
૨૫) રૂ. ૨૨ાા મણ તો ૪ શેરનું શું ?
૨૬) રૂ. ૩૧ા નું ૧૨ મણ તો ૧ ધડીનું શું ?
૨૭) રૂ. ૬૭ા નું વર્ષ તો ૧ માસ ૬ દિવસનું શું ?
૨૮) રૂ. ૧૫) કળશી તો ૧ાા મણ ૪ શેરનું શું ?
૨૯) રૂ. ૩૮)= ગાલ્લી તો ૩ મણનું શું ?
૩૦) રૂ. ૧૧૫)માં ૨ ગાંસડી કાગળ મળે તો ૨ રીમનું શું ?

---

૨૪૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

ગાલ્લી ને પાંચશેરી; ભાર ને ૪ શેર; માણી ને ૨ શેર; રીમ ને ૨ તાવ.

ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત:—

૨૪૦	ગુણોત્તરમાં	૮ના	ગુણોત્તરના	૩૦મા	ભાગની	કિંમત.
,,	,,	૧૦ના	,,	૨૪મા	,,	,,
,,	,,	૧૨ના	,,	૨૦મા	,,	,,
,,	,,	૧૬ના	,,	૧૫મા	,,	,,
,,	,,	૨૦ના	,,	૧૨મા	,,	,,
,,	,,	૨૪ના	,,	૧૦મા	,,	,,
,,	,,	૩૦ના	,,	૮મા	,,	,,
,,	,,	૪૮ના	,,	૫મા	,,	,,

***હલકા એકમપરથી ભારે એકમની કિંમત:—**

૧) આનાથી ૧૫ ગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી ૩ાા ગણા રૂપીઆ.
૩) પાઇથી ૧ા ગણા રૂપીઆ. ૪) શિલિંગથી ૧૨ ગણા પૌંડ.
૫) પેન્સ જેટલાજ પૌંડ.

મનોયત્ન ૧૦.

૧) રૂ. ૩૭ાા ગાણી તો ૫ શેરનું શું ?
૨) રૂ. ૭ાા રીમ તો ૪ તાવનું શું ?
૩) રૂ. ૦)≡ નું ૫ શેર તો રૂ. ૪૫) નું કેટલું ?
૪) રૂ. ૧૧ા માણી તો ૨ શેરનું શું ?
૫) ૫ શેરના રૂ. ૦)= તો ૩૦ રૂપીઆનું કેટલું ?
૬) રૂ. ૧૫ાાા≡ ગાલ્લી તો ૭ાા મણનું શું ?
૭) ૫ શેરના રૂ. ૦)~ા ૧ તો ગાલ્લીનું શું ?

---

*$\frac{1}{240}$ ગુણોત્તરમાં $\frac{1}{8}$ ગુણોત્તરથી ૩૦ ગણી કિંમત.
$\frac{1}{240}$ ગુણોત્તરમાં $\frac{1}{10}$ ગુણોત્તરથી ૨૪ ગણી કિંમત.

૮) ૩ કાગળનો પૈસો તો રીમનું શું ?
૯) રૂ. ૩ાા એ રીમ તો ૮ તાવનું શું ?
૧૦) શેરની ૧ પાઈ તો ગાલ્લીનું શું ?
૧૧) ૧ પૈસાના બે કાગળ તો ૪ રીમનું શું ?
૧૨) ૨ શેરના રૂ. ૦)=ાા તો માણીનું શું ?
૧૩) રૂ. ૧૮ાા માણી તો ૨ શેરનું શું ?
૧૪) રૂ. ૨૮ ગાલ્લી તો રૂ. ૦ાા=નું કેટલું ?
૧૫) રૂ. ૦)≡ નું ૪ શેર તો ભારનું શું ?
૧૬) રૂ. ૧૫) ના ૩ રીમ તો ૬ તાવનું શું ?
૧૭) રૂ. ૦।- નું ૧૨ શેર તો ૧ ખાંડી ૪ મણનું શું ?
૧૮) ૩ મણના રૂ. ૩ાા તો ૩ શેરનું શું ?
૧૯) ૩ શેરનો એક પૈસો તો ૨ માણીનુ શું ?
૨૦) રૂ ૭ાા રીમ તો ૭ાા પૈસાના કેટલા કાગળ ?
૨૧) ૧ાા રીમના રૂ. ૨ાા તો ૬ તાવનું શું ?
૨૨) રૂ. ૫૨ાા ગાલ્લી તો રૂ. ૦ા=ાનું કેટલું ?
૨૩) રૂ. ૧૦)ના ૨ાા રીમ તો ૧ ધા ૧ તાવનું શું ?
૨૪) રૂ. ૦)-નું ૪ શેર તો ભારનું શું ?
૨૫) ૪ તાવના રૂ. ૦)≡ તો રીમનું શું ?

---

૩૨૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

મણ ને નવટાંક; ખાંડી ને ૨ાા શેર; કળશી ને ૨ શેર; ભાર ને ૩ શેર; એડીઉં ને ૪ શેર; મૈલ ને પોલા.

+ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમતઃ—

૧) રૂપીઆથી ૫ ગણી બદામ. ૨) આનાથી ૫ ગણી વીસવાસી.
૩) પૌંડથી પોણા પેની.

*હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમતઃ—

૧) આનાથી ૨૦ ગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી ૫ ગણા રૂપીઆ.
૩) શિલિંગથી ૧૬ ગણા પૌંડ.

મનોયત્ન ૧૧.

૧) રૂ. ૩૦) મણ તો નવટાંકનું શું ?
૨) ૫ રૂપીઆભારના રૂ. ૦)=ાા તો મણનું શું ?
૩) રૂ. ૪૫) ખાંડી તો ૨ાા શેરનું શું ?
૪) રૂ. ૨૫) કળશી તો ૪ અચ્છેરનું શું ?
૫) રૂ. ૫૫) ભાર તો ૩ શેરનું શું ?
૬) રૂ. ૬૫) એડીઉં તો ૪ શેરનું શું ?
૭) ૩ પૌંડમાં એક માઇલ રેલવે બંધાય તો ૧ પોલ રેલવે બાંધવાનું ખર્ચ શું થાય ?
૮) રૂ. ૨ાા મણ તો ૫ રૂપીઆભારનું શું ?

+૩૨૦	ગુણોત્તરમા	૮ના	ગુણોત્તરના	૪૦મા	ભાગની	કિંમત.
૩૨૦	,,	૧૦ના	,,	૩૨મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૧૬ના	,,	૨૦મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૨૦ના	,,	૧૬મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૩૨ના	,,	૧૦મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૪૦ના	,,	૮મા	,,	,,
૩૨૦	,,	૬૪ના	,,	૫મા	,,	,,

*$\frac{૧}{૩૨૦}$ ગુણોત્તરમાં $\frac{૧}{૮}$ ગુણોત્તરથી ૪૦ ગણી કિંમત.
,, ,, $\frac{૧}{૧૦}$,, ૩૨ ગણી કિંમત.

૯) ૨॥ શેરના રૂ. ૦।=। તો ખાંડાનું શું ?
૧૦) પોણો પાશેરના ૩। પૈસા તો રૂ. ૬॥ નું કેટલું આવે ?
૧૧) નવટાંકનો ૧॥ પૈસો તો મણનું શું ?
૧૨) રૂ. ૦)−॥નું ૨॥ શેર તો ખાંડનો ભાવ શો ?
૧૩) રૂા. ૫) શેર તો દોઢ પાશેરનું શું ?
૧૪) રૂ ૦)−॥। નું ૩ શેર તો ૧ ખાંડી ૪ મણનું શું ?
૧૫) ૩ પોલ સડક બાંધવાનું ખર્ચ ૧॥ પેન્સ થાય તો ૩ માઇલ બાંધવાનું ખર્ચ શું થશે ?
૧૬) રૂ. ૦।−॥નું ૩।। શેર તો ગાલ્લીનું શું ?
૧૭) ૧૦ શેરના રૂ. ૭॥ તો ૧। રૂપીઆભારનું શું ?
૧૮) અધોળ એલચીના રૂ. ૦)=॥ આના તો મણનું શું ?
૧૯) રૂ. ૨૦) માણી તો ૧॥ શેરનું શું ?
૨૦) રૂ. ૦॥=નું ૧॥ શેર તો માણીનું શું ?
૨૧) રૂ. ૦)૦।નું ૦॥। શેર તો ૬ મણનું શું ?
૨૨) રૂ. ૧૬૦૦) નું વ્યાજ રૂ. ૨૫) થયું તો રૂ. ૫) નું વ્યાજ કેટલું થશે ?
૨૩) ૮ વર્ષમાં રૂ. ૪૦૦ બચાવ્યા તો એ લેખે ૯ દિવસમાં શું બચાવ્યું હશે ?

પ્રકરણ ૬. પરચુરણ દાખલા.

મનોયત્ન ૧૨.

સૂચના:—વ્યવહારમાં લાગુ પાડી હિસાબ મંડાવવા.

૧) કુંડીના રૂ. ૪॥। તો રૂ. ૦॥−॥ નાં કેટલાં નંગ ?
૨) રૂ. ૧૮॥।ની ૮૦ પતંગ મળે તો રૂ. ૩।−॥ નાં કેટલાં ?

---

૩) ૪ કોડીના રૂ. ૧૫ તો ૧૦ નંગનું શું ?
૪) બેડીઆના ૩ળા રૂપીઆ તો રૂ. ૪॥≈નું કેટલું ?
૫) ૪ મણના રૂ. ૧॥– તો બેડીઆનું શું ?
૬) રૂ. ૧૨નું ૦॥ મણ તો ૧॥ રૂપીઆનું કેટલું ?
૭) કળશીના રૂ. ળા તો ૨ મણનું શું ?
૮) ૩ મણના રૂ. ૩॥≈॥ તો શેરનું શું ?
૯) ગજના રૂ, ૨॥ તો રૂ. ૦।–નું કેટલું ?
૧૦) રૂ. ૩। ગજ તો ૩ તસુનું શું ?
૧૧) રૂ. ૨૩॥ તોલો તો ૪ વાલનું શું ?
૧૨) ૩ વાલના રૂ. ૨।≈ તો ૦॥ તોલાનું શું ?
૧૩) રૂ. ૩ળાનું ૩ ગજ તો ૫ તસુનું શું ?
૧૪) ૭ તસુના રૂ. ૦।– તો ૨। ગજ ૨ તસુનું શું ?
૧૫) રૂ. ૧૨॥ સેંકડો તો રૂ. ૧॥–॥ના કેટલા નંગ ?
૧૬) રૂ. ૩૩॥= હજાર તો ૧૨૫ નંગનું શું ?
૧૭) ૧૨૫ નંગના રૂ. ૬॥૦। તો હજારનું શું ?
૧૮) રૂ. ૬॥≈ ના ૨૫ નંગ તો ૨ સેંકડાનું શું ?
૧૯) રૂ. ૦।–ના ૨૫ નંગ તો ૨॥ રૂપીઆનાં કેટલા નંગ ?
૨૦) રૂ. ૧॥નું ૨ શેર તો ૦। શેરનું શું ?
૨૧) રૂ. ૩॥=નું શેર તો નવટાંકનું શું ?
૨૨) રૂ. ૪॥ શેર તો ૨ અધોળનું શું ?
૨૩) રૂ. ળા॥ એકર તો ૫ ગુંઠાનું શું ?
૨૪) ૫ ગુંઠાના ૧૫ રૂપીઆ તો એકરનું શું ?
૨૫) રૂ. ૧૦) બાર તો રૂ. ૧।નું કેટલું ?
૨૬) રૂ. ૧॥ એ ડઝન તો રૂ. ૦॥≈નાં કેટલાં નંગ ?

૨૭) રૂ. ૧૨॥ માણી તો રૂ. ૧।-॥નું કેટલું ?
૨૮) ભારના ૨૫॥ રૂપીઆ તો ૩ મણનું શું ?
૨૯) રૂ. ૭॥ ભાર તો રૂ. ૦॥≈॥નું કેટલું ?
૩૦) રૂ. ૪॥ મણ તો રૂ. ૦।-॥નું કેટલું ?
૩૧) ૩॥ ભારના ૯૮ રૂપીઆ તો રૂ. ૧॥નું કેટલું ?
૩૨) ૨ ડઝનના રૂ. ૦॥≈ તો રૂ. ૭માં કેટલાં નંગ ?
૩૩) રૂ. ૦)≈॥ ફુટ તો ૧॥ ઈંચનું શું ?
૩૪) ૫ ફુટ ૪ ઈંચના ૩ આના તો ૮ ઈંચનું શું ?
૩૫) રૂ. ૧૮॥ મહીનો તો ૩॥ દિવસનું શું આપવું ?
૩૬) રૂ. ૫૬। મહીનો તો રૂ. ૩॥માં કેટલા દિવસ ?
૩૭) રૂ. ૨૩॥ ખાંડી તો ૨॥ મણનું શું ?
૩૮) રૂ. ૨૯॥ વીંસુ તો રૂ. ૩॥≈॥નું કેટલું ?
૩૯) ૧॥ રતીના રૂ. ૦)-॥ તો ૯ વાલ ૧ રતીનું શું ?
૪૦) શેર ૦)≈॥ના રૂ. ૦)≈॥ તો ૨॥ શેરનું શું ?
૪૧) ૭॥ શેરના રૂ. ૧≈॥ તો ૩ મણનું શું ?
૪૨) રૂ. ૪૫ વર્ષ તો ૦॥ મહીનાનું શું ?
૪૩) રૂ. ૩૬૦)નું વર્ષ તો ૨૦ રૂપીઆમાં કેટલા દિવસ ?
૪૪) ૧॥ મણ ૫ શેરના રૂ. ૧॥≈ તો ગાલ્સીનું શું ?
૪૫) ૨॥ મણના રૂ. ૬। તો ૨ ખાંડીનું શું ?
૪૬) રૂ. ૨॥નું ૫॥ મણ તો રૂ. ૦)≈॥નું કેટલું ?
૪૭) રૂ. ૦। શેર તો અધોળનું શું ?
૪૮) રૂ. ૦॥ શેર તો રૂ. ૦)૦॥નું કેટલું ?
૪૯) ૧। મણના રૂ. ૦।≈। તો ખાંડીનું શું ?
૫૦) રૂ. ૧॥≈ તોલો તો ૨ વાલનું શું ?

૫૧) રૂ. ૪૬।।।= ગાલ્લી તો ૧।।। મણ ૫ શેરનું શું ?
૫૨) રૂ. ૧૭।। સેંકડો તો ૬। નંગનું શું ?
૫૩) રૂ. ૨૪।।। તોલો તો રૂ. ૧।।૦।।।નું કેટલું ?
૫૪) રૂ. ૧૨।। ગ્રોસ તો ૯ નંગનું શું ?
૫૫) રૂ. ૧૬। કોથળો તો ૧૨।। શેરનું શું ?
૫૬) રૂ. ૬૨।। હજાર તો રૂ. ૩।।=।નાં કેટલાં નંગ ?
૫૭) ૧। દિવસના રૂ. ૩।।। તો વરસનું શું ?
૫૮) ૧૨૫ નંગના રૂ. ૦।।≈ તો ૨૦ નંગનું શું ?
૫૯) રૂ. ૪।।।નું ૩।। ગજ તો રૂ. ૦।૦।।।નું કેટલું ?
૬૦) ૩।।। તોલાના રૂ. ૨૨।। તો ૭।। વાલનું શું ?
૬૧) રૂ. ૧।।ના ૮ નંગ તો રૂ. ૦)≈નાં કેટલાં નંગ ?
૬૨) રૂ. ૦।।નું મણ તો ૨।। શેરનું શું ?
૬૩) ૭।। ગુંઠાના રૂ. ૬।।। તો એકરનું શું ?
૬૪) ૩।। વાલના રૂ. ૦।।।= તો તોલાનું શું ?
૬૫) રૂ. ૮।।। મણ ખાંડ તો ૫ શેરનું શું ?
૬૬) ૧।। પૈસાનું નવટાંક તો રૂ. ૦)=।નું કેટલું ?
૬૭) ૩ અધોળનો રૂ. ૦)૦।।। તો ૩ શેરનું શું ?
૬૮) રૂ. ૩।।। શેર તો અધોળનું શું ?
૬૯) રૂ. ૨। માસો તો રતીનું શું ?
૭૦) નવટાંકનો રૂ. ૦)-।। તો શેરનું શું ?
૭૧) રૂ. ૩।।। શેર તો શેર ૦)=નું શું ?
૭૨) શેરના રૂ. ૦)= તો શેર ૧।=નું શું બેસે ?
૭૩) માસાનો રૂ. ૦। તો ૨।। રતીનું શું ?
૭૪) રૂ. ૦)=નું શેર ૦। કોપરેલ તો શેર ૨।।=નું કેટલું ?
૭૫) રૂ. ૦)=।ની નવટાંક ચારોળી તો ૨।। શેરનું શું ?

૭૬) ૧। શેરનો રૂ. ૦)૦। તો ૩।।। મણનું શું ?
૭૭) રૂ. ૨।।= મણ તો ૫ શેરનું શું ?
૭૮) રૂ. ૦।=નું શેર જીરૂ તો ૬ અધોળનું શું ?
૭૯) રૂ. ૦।=ની શેર શેવ તો શેર ૦।।=નું શું ?
૮૦) ૦।=ની નવટાંક બદામ તો ૨।। શેરનું શું ?
૮૧) ૨ અધોળના રૂ. ૦)=। તો ૨।। શેરનું શું ?
૮૨) ૧।। શેર દૂધના રૂ. ૦)≡ તો ૪।। પાઈનું કેટલું ?
૮૩) દોઢ પાશેરની ૪ પાઇ તો ૪ આનાનું કેટલું ?
૮૪) રૂ. ૦)≡ના ૨। શેર ચોખા મળે તો ૧।।। મણ ૨ શેરનું શું ?
૮૫) રૂ. ૩) નું મણ તો ૩।।। આનાનું કેટલું ?
૮૬) ફર્લાંગ મુસાફરીની ૧।। પેન્સ તો ૨।। માઇલનું શું બેસે ?
૮૭) ૨।। ફર્લાંગની મુસાફરી ૨ શિલિંગમાં થાય તો ૧। માઇલની મુસાફરીનું શું બેસે ?
૮૮) મણ વેગણના રૂ. ૧।=।। તો રૂ. ૨)-।।।માં કેટલા આવશે ?
૮૯) નવટાંકનો રૂ. ૦)- તો રૂ. ૨)૦।।માં કેટલું આવે ?
૯૦) ૩।। પૈસાનું ૫ શેર મળે તો રૂ. ૦।-નું કેટલું આવે ?
૯૧) શેરનો રૂ. ૦)૦।।। તો રૂ. ૧।=।।માં કેટલું આવે ?
૯૨) ૮। ડઝન ૧ નંગના ૧૨।। રૂપીઆ તો ૧૫ નંગનું શું ?
૯૩) પૌંડ વજનના ૩।। પૌંડ પડે તો ૧।। ઔંસનું શું ?
૯૪) ૧। ઔંસ દવાની ૧।। શિલિંગ બેસે ૨।। પૌંડમાં કેટલી દવા આવશે ?
૯૫) રૂ. ૧૯)= એ માણું વાલ મળે તો ૧।। મણનું શું ?
૯૬) રૂ. ૧૩૨) એ ભાર તો ૪।। મણનું શું ?
૯૭) રૂ. ૨૫।।। એ તોલો સોનું તો ૧ વાલ ૧ રતીનું શું ?
૯૮) રૂ. ૧૨૦ એ ખેડીરૂં ૬। મણનું શું ?
૯૯) રૂ. ૧૫।।= હજાર તો ૧૨૫ નંગનું શું ?

૧૦૦) રૂ. ૧ાા શેર તો અધોળનું શું ?
૧૦૧) રૂ. ૪ાા≈ મણ તો ૨ાા શેરનું શું ?
૧૦૨) રૂ. ૦)≋ શેર તો અધોળનું શું ?
૧૦૩) રૂ. ૧૫) કળશી તો ૪ શેરનું શું ?
૧૦૪) ૫ પૈસાનું વાલ તો ગદિઆણાનું શું ?
૧૦૫) રૂ. ૧૨ાા ગદિઆણો તો વાલનું શું ?
૧૦૬) ૨ાા શેરના રૂ. ૦।≋ાા તો મણનું શું ?
૧૦૭) રૂ. ૦।≋ વાલ તો ૦ાા તોલાનું શું ?
૧૦૮) રૂ. ૧ાા≈ મણ તો ૨ાા શેરનું શું ?
૧૦૯) રૂ. ૧)નું ૧ાા મણ તો ભારનું શું ?
૧૧૦) ૧। મણ કેરીના રૂ. ૩) તો ૨ાા કળશીનું શું ?
૧૧૧) રૂ. ૧।≈નું ૦ાા મણ તો ૦ાા શેરનું શું ?
૧૧૨) એક આનાનું ૨ાા શેર તો ૨ાા મણનું ?
૧૧૩) શેરના ૩ આના તો શેર ૦)≈ નું શું ?
૧૧૪) એક રૂપીઆનું ૧૨ શેર તો ૦ાા શેરનું શું ?
૧૧૫) રૂ. ૨ાા≈ ગદિઆણો તો વાલનું શું ?
૧૧૬) રૂ. ૦)≈ાા નું એક અધોળ તો રૂ. ૨ાનું કેટલું ?
૧૧૭) રૂ. ૩ાા≈ મણ તો ૫ શેરનું શું ?
૧૧૮) રૂ. ૧૫ાા કળશી તો ૨ાા મણનું શું ?
૧૧૯) રૂ. ૦ાા≈નું વાલ તો ૧ાા તોલાનું શું ?
૧૨૦) ૨ાા ગદિઆણાના રૂ. ૪૦) તો રૂ. ૧ાા નું કેટલું આવે ?
૧૨૧) રૂ. ૧)ની ૩ શેર બરફી તો રૂ. ૦।≋ ની કેટલી ?
૧૨૨) રૂ. ૦)≋। ૧નું ૨ાા શેર તો અધોળનું શું ?
૧૨૩) શેર ૦)≋ના રૂ. ૦)≈ તો સવા પાંચશેરનું શું ?

૧૨૪) ૨ા શેરનો એક પૈસો તો ૩ા મણ ૪ શેરનું શું ?
૧૨૫) રૂ. ૦)≡નું ૨ા શેર તો રૂ. ૦|–નું કેટલું ?
૧૨૬) રૂ. ૦)≡ાનું ૬ા શેર તો મણનું શું ?
૧૨૭) ૭ા શેરનો એક રૂપીઓ તો ૭ા મણનું શું ?
૧૨૮) મણના રૂ. ૧|–ા તો કળશીનું શું ?
૧૨૯) ૭ પૈસાનું વાલ તો ૦ા ગદિઆણાનું શું ?
૧૩૦) મણના રૂ. ૧ા≡ા તો કળશીનો ભાવ શો ?
૧૩૧) રૂ. ૧ા||≡ મણ તો રૂ. ૦|–|||નું કેટલું ?
૧૩૨) રૂ. ૦)–નું અધોળ તો ૧ા શેરનું શું ?
૧૩૩) ૨ા શેરના ૧૨ા પૈસા તો ૧ા મણનું શું ?
૧૩૪) રૂ. ૦)–નુ અધોળ તો રૂ. ૧|–નુ કેટલું ?
૧૩૫) અધોળનો રૂ. ૦)–ા તો રૂ. ૦|૦|||નું કેટલું ?
૧૩૬) રૂ. ૧૭|≈ કળશી તો રૂ. ૧)–ા ૧ા પાધનું કેટલું ?
૧૩૭) ૧ા મણના રૂ. ૧≡|||| તો ખાંડીનું શું ?
૧૩૮) રૂ. ૪૨)નું વર્ષ તો ૦||| મહીનાનું શું ?
૧૩૯) ૨ મણના રૂ. ૨)≡|| તો બેડીઆનું શું ?
૧૪૦) રૂ. ૧૧ા મહીનો તો રૂ. ૨ા≈માં કેટલા દિવસ ?
૧૪૧) ૧ા મણના રૂ. ૨ા તો ભારનું શું ?
૧૪૨) ૪ા તસુના રૂ. ૦||–|| તો ૩ ગજનું શું ?
૧૪૩) રૂ, ૨૬||≈ તોલો તો ૨ વાલનું શું ?
૧૪૪) રૂ. ૩૫ સેંકડો તો રૂ. ૨)≡ના કેટલા નંગ ?
૧૪૫) રૂ. ૪૩||| હજાર તો ૬૨ા નંગનું શું ?
૧૪૬) ૦||| ડઝનના રૂ. ૦)≡ તો ગ્રોસનું શું ?

૧૪૭) રૂ. ૧૨॥ સેંકડો તો રૂ. ૦॥=ના કેટલા નંગ ?
૧૪૮) રૂ. ૫૦નું ૧। મણ તો ૧। મણનું શું ?
૧૪૯) રૂ. ૧૮॥ ભાર તો ૨૪ શેરનું શું ?
૧૫૦) રૂ. ૪૫)નું વર્ષ તો રૂ. ૨॥-માં કેટલી મુદત ?
૧૫૧) રૂ. ૨૪॥ તોલો તો ૦। વાલ ૦॥ રતીનું શું ?
૧૫૨) ૧॥ મણના રૂ. ૨=ા તો ભારનું શું ?
૧૫૩) રૂ. ૪॥નું મણ તો ૧। શેરનું શું ?
૧૫૪) રૂ. ૬૪॥= ખેડીરૂં તો મણનું શું ?
૧૫૫) રૂ. ૫૯॥ ખેડીરૂં તો મણનું શું ?
૧૫૬) વાલના રૂ. ૦॥-॥ તો તોલાનું શું ?
૧૫૭) રૂ. ૦।-નું વાલ તો ૧ ગદિઆણા શું ?
૧૫૮) રૂ. ૧૧॥ કળશી તો ૪॥ મણનું શું ?
૧૫૯) ૦॥ મણની દળામણી રૂ. ૦)-॥ તો કળશીનું શું ?
૧૬૦) રૂ. ૫૨॥= ખેડીરૂં તો ૨ ખેડીઆ ૪ મણનું શું ?
૧૬૧) રૂ. ૨॥= મણ તો ૩॥ શેરનું શું ?
૧૬૨) રૂ. ૨૧॥= મણ તો ૧૩। શેરનું શું ?
૧૬૩) રૂ. ૨૧॥ ખેડીરૂં તો ૨॥ ખેડીઆ ૫ મણનું શું ?
૧૬૪) તોલાના રૂ. ૦॥- તો ૦। ગદિઆણા ૨ વાલનું શું ?
૧૬૫) ૨॥ શેરના ૭॥ આના તો ૨॥ મણનું શું ?
૧૬૬) રૂ ૦॥-॥નું મણ તો ખેડીઆનું શું ?
૧૬૭) ૨ વાલનો રૂ. ૧॥-॥ તો ૩ તોલાનું શું ?
૧૬૮) રૂ. ૦॥- મણ મીઠું તો ૮॥=નું કેટલું ?
૧૬૯) એક આનાનું ૩॥ વાલ તો ૧૨। તોલાનું શું ?
૧૭૦) રૂ. ૧૮॥ શેર તો રૂપીઆભારનું શું ?

૧૭૧) રૂ. ૦)≡ાનું ૧ા શેર તો ૩ાા મણનું શું ?
૧૭૨) રૂ. ૨૭ાા મહીનો તો ૧૨ દિવસનું શું આપવું ?
૧૭૩) કોડીના રૂ. ૨૮ાાા તો ૪ નંગનું શું ?
૧૭૪) રૂ. ૧૬ાા ખાંડી તો રૂ. ૫૭ાા માં કેટલું આવશે ?
૧૭૫) ૩૫ નંગીખાના રૂ. ૧ાાા તો કોડીનો ભાવ શો ?
૧૭૬) રૂ. ૧) ની ૫ કોડી તો ૯ નંગનું શું ?
૧૭૭) રૂ. ૧ાા≈ ગ્રોસ તો ૨ ગ્રોસ ૪ ડઝનનું શું ?
૧૭૮) રૂ. ૨૬ાા– સેંકડો તો કોડીનું શું ?
૧૭૯) રૂ. ૩૯ાાા નું એકર તો રૂ. ૪ાા≡ાા નું કેટલું ?
૧૮૦) વીંધાના રૂ. ૩૪ા તો રૂ. ૧૨ાા–ાા માં કેટલું આવે ?
૧૮૧) રૂ. ૧) નું ૧ાાા વાર તો પા ગજનું શું ?
૧૮૨) રૂ. ૪ાા એ વાર તો રૂ. પા નું કેટલું ?
૧૮૩) ૬ વારનો રૂ. ૧) તો ૨૪ાાા ગજનું શું ?
૧૮૪) ગજના રૂ. ૧૦ા તો રૂ. ૦ાા≈ માં કેટલું આવે ?
૧૮૫) રૂ. ૧) નું ૧૦ ગજ તો રૂ. ૧ાા≈ નું કેટલું આવે ?
૧૮૬) ૮ા ગજનો રૂ. ૧) તો પાા વારનું શું ?
૧૮૭) રૂ. ૧૫૦) નું ૨ ટકા લેખે ૧ાા વર્ષનું વ્યાજ શું ?
૧૮૮) રૂ. ૨૫ાા≈ ગજ તો ૧ાા વાર ૬ તસુનું શું ?
૧૮૯) રૂ. ૩૨ાા≡ા ૧ પાશનો તોલો તો ૧ાાા ગદિઆણા ૩ાા વાલ ૦ાાા રતીનું શું ?
૧૯૦) ખાંડીના રૂ. ૩૭ા તો રૂ. ૦)≡નું કેટલું આવે ?
૧૯૧) રૂ. ૨૦) નું ૩૩ાા મણ તો રૂ. ૬ાાા નું કેટલું ?
૧૯૨) હજારના રૂ. ૪ાા≡ તો ૬૦ નંગનું શું ?
૧૯૩) રૂ. ૧૨ાા સેંકડો તો રૂ. ૧ાા≈ નાં કેટલાં નંગ ?

૧૯૪) રૂ. ૪૦) નું ૩॥ વર્ષનું વ્યાજ રૂ. ૭ થયું તો દર કેટલો ?
૧૯૫) ૨૫૦૦ નળીઆના રૂ. ૧૮॥ તો સેંકડાનો ભાવ શો ?
૧૯૬) રૂ. ૧૭॥ મણ તો શેર ૧૩॥નું શું ?
૧૯૭) રૂ. ૯૩॥ સેંકડો ૧૫૨૦ નંગનું શું ?
૧૯૮) રૂ. ૨૫॥ ગજ તો ૭ ગજ ૨। તસુનું શું ?
૧૯૯) ગજના રૂ. ૮॥ તો રૂ ૧)-નું કેટલું ?
૨૦૦) રોજના રૂ. ૦।-। ૧ પાઇ તો વર્ષનું શું ?
૨૦૧) રૂ. ૦)≈। નું ૧॥ વાલ તો ૨। તોલાનું શું ?
૨૦૨) રૂ. ૩॥≡॥નું ૦॥ મણ ૯॥ શેર તો ૪॥ શેરનું શું ?
૨૦૩) ૩॥ શેરના રૂ. ૧।≈॥ તો ૬ શેરનું શું ?
૨૦૪) રૂ. ૨૭ નું ૧॥ મણ તો રૂ. ૦॥- નું કેટલું આવે ?
૨૦૫) ૧। શેરના રૂ. ૦)≈॥ તો ૧ મણ ને શેર ૦॥≈નું શું ?
૨૦૬) વર્ષના રૂ. ૧૪૬। તો રૂ. ૩૦।≡॥ માં કેટલા દિવસ ?
૨૦૭) રૂ. ૨૩॥ મણ તો રૂ. ૨।≈ માં કેટલું આવે ?
૨૦૮) રૂ. ૦)≡નું ૩ તસુ તો ૪॥ વારનું શું ?
૨૦૯) ૧ મણના રૂ. ૧૭। તો રૂ. ૦)-॥ નું કેટલું ?
૨૧૦) રૂ. ૪૫) ગાસડી તો રૂ. ૦।૦॥ નું કેટલું ?
૨૧૧) તોલાનો રૂ. ૧। તો ૧॥ વાલ ૧॥ રતીનું શું ?
૨૧૨) ૦॥ મણના રૂ. ૫) તો અધોળનું શું ?
૨૧૩) ૬ પૈસાનું શેર ૩।≈ તો ૧૦ પૈસાનું કેટલું ?
૨૧૪) રૂ. ૨૧) મણ તો રૂ. ૪॥-॥ નું કેટલું ?
૨૧૫) ૩॥ મણના રૂ. ૩।૦। તો ખાંડીનો ભાવ શો ?
૨૧૬) રૂ. ૯)-માં ૧૨ દિવસ તો મહીનાનું શું ?
૨૧૭) રૂ. ૧॥≈ મણ તો ૧। ખાંડી ૩ મણનું શું ?

૨૧૮) રૂ. ૭૫) વર્ષ તો ૩ માસ ૧૨ દિવસનું શું ?
૨૧૯) ખાંડીના રૂ. ૧૮।। તો રૂ. ૦)–।। નું કેટલું ?
૨૨૦) મણના રૂ. ૧।।।= તો ૨ શેરનું શું ?
૨૨૧) રૂ. ૨૦। નું ૩૩।। મણ તો રૂ. ૬।। નું કેટલું ?
૨૨૨) ૩ તસુના રૂ. ૦)≡ તો ૨। ગજનું શું ?
૨૨૩) રૂ. ૫।। નું ગજ તો રૂ. ૦।।≡ નું કેટલું ?
૨૨૪) રૂ. ૩।। નું મણ તો રૂ, ૦।।≡। નું કેટલું ?
૨૨૫) મહીનાના રૂ. ૬।। તો ૫ દિવસનું શું ?
૨૨૬) રૂ. ૨૬। મહીનો તો ૧૦ દિવસનું શું ?
૨૨૭) રૂ. ૧) નું ૧।। શેર તો રૂ. ૦)= નું કેટલું ?
૨૨૮) રૂ. ૧) નું ૧।। શેર તો ૭।। રૂપીઆભારનું શું ?
૨૨૯) રૂ. ૩૧।।।= આલ્શી તો કળશીનું શું ?
૨૩૦) એક પૈસાની ૨ સ્ટીક્ષ મળે તો રૂ. ૫)માં કેટલી સ્ટીક્ષ આવે ?
૨૩૧) રૂ. ૪૬।।– વીંઘુ તો રૂ. ૧૮।।= નું કેટલું આવે ?
૨૩૨) રૂ. ૧। ના ૨૫ નંગ તો કોડીનું શું ?
૨૩૩) રૂ. ૩।। ગજ તો ૩।। ગજ ૩ તસુનું શું ?
૨૩૪) રૂ. ૨૫।। ભાર તો ૭ મણ ૫ શેરનું શું ?
૨૩૫) રૂ. ૩૧।।।= મહીનો તો રૂ. ૬।= માં કેટલા દિવસ ?
૨૩૬) રૂ. ૨૩।। હજાર ૨૩૫૦૦ નંગનું શું ?
૨૩૭) રૂ. ૦)= ના ૨૦ નંગ તો ૨૫૦૦ નંગનું શું ?
૨૩૮) રૂ. ૧૬) ના હજાર તો રૂ. ૧) ના કેટલાં નંગ ?
૨૩૯) પાઘના ૨।। નંગ પડે તો બે હજારનું શું ?
૨૪૦) હજારના રૂ. ૩૭।। તો રૂ. ૦)≡ ના કેટલા નંગ ?
૨૪૧) રૂ. ૧।– ના ૧૨૫ નંગ તો સેંકડાનું શું ?

૨૪૨) ૩ શેરનો રૂ. ૦)=ા તો ૧ા કળશીનું શું ?
૨૪૩) રૂ. ૨૫ાાૃ ગજ તો ૮ તસુનું શું ?
૨૪૪) ૪૫ નંગનાઃ રૂ. ૧)ૃ તો સેંકડાનું શું ?
૨૪૫) રૂ. ૧ાઃ- સેંકડો તો રૂ. ૧) ૦ ના કેટલા નંગ
૨૪૬) રૂ. ૨ા સેંકડો તો રૂ. ૧ા ના કેટલા નંગ ?
૨૪૭) ૦ાા શેરના રૂ. ૦)ૃાા તો રૂ. ૭ાનું કેટલું ?
૨૪૮) રૂ. ૧ાન્ ના ૮૫ નંગ તો સેંકડાનું શું ?
૨૪૯) ૬૦ નંગનો રૂ. ૧ા તો સેંકડાનું શું ?
૨૫૦) રૂ. ૧ાન્ા ના ૪૫ નંગ તો હજારનું શું ?
૨૫૧) પાઇનું ૨ા શેર તો ૦ા ગાલ્લી ૫ મણનું શું ?
૨૫૨) રૂ. ૦ાૃા ના ૧૨૦ નંગ તો ૪ નંગનું શું ?
૨૫૩) ૧ા ગજના રૂ. ૦)ૃાા તો રૂ. ૨ાન્ા નું કેટલું આવે ?
૨૫૪) રૂ. ૫ા કોડી તો હજારનું શું ?
૨૫૫) રૂ. ૨૪) ખાડી તો ૧ાા મણ ૫ શેરનું શું
૨૫૬) રૂ. ૦)૦ાા શેર તો ગાલ્લીનું શું ?
૨૫૭) ૫ દિવસના રૂ. ૦ાૃા તો ૨ મહીના ૨ દિવસનું શું ?
૨૫૮) રૂ. ૦ાઃ- નું ૬ા શેર તો ૧ા મણનું શું ?
૨૫૯) રૂ. ૦)ૃા વ્યાજ મેળવવા રૂ. ૧૦૦) રોકવા તો રૂ. ૫૦) વ્યાજ મેળવવા શું રોકવું ?
૨૬૦) એક રૂપીએ ૫ પાઇ કર ભરવો પડે તો રૂ. ૭ા કર કેટલાની આવક હોય તો ભરવો પડે ?
૨૬૧) રૂ. ૩ાૃ મણ દૂધ મળે તો ૧ા મણ ૫ શેરનું શું ?
૨૬૨) ગોળ રૂ. ૦)ૃાા શેર મળે છે તો રૂ. ૩ાૃાામાં કેટલો આવશે ?

૨૬૩) એક રૂપીએ રૂ. ૦)ના કર ભરવો પડે છે તો એ લેખે મારે રૂ. ૦। કર ભરવો પડે છે ત્યારે મારી ચોકખી આવક કેટલી?
૨૬૪) રૂ. ૨૧। ખાંડી તો ૨૫ શેરનું શું?
૨૬૫) એકરના રૂ. ૨૪૫) તો ૧। ગુંઠાનું શું?
૨૬૬) ૧૦૦ નાળિએરના રૂ. ૯।≈ તો રૂ. ૨।–॥ ના કેટલાં?
૨૬૭) રૂ. ૧૧। કોથળો તો ૬। શેરનું શું?
૨૬૮) રૂ. ૧૩૬) ભાર તો ૦॥। મણનું શું?
૨૬૯) ૫ ટકા લેખે રૂ. ૩૨૦) નું દોઢ વર્ષનું વ્યાજ શું?
૨૭૦) રૂ. ૨॥માં ૧। ગુંઠો તો એકરનું શું?
૨૭૧) ૬। નંગના રૂ. ૦॥≈ તો સેંકડાનું શું?
૨૭૨) રૂ. ૦।≈ નું ૭॥ શેર તો કોથળાનું શું?
૨૭૩) ૧॥ મણના રૂ. ૨। તો ૨ ભારનું શું?
૨૭૪) રૂ. ૨।–॥ નું ૧। ગજ તો ૨ ગજનું શું?
૨૭૫) ૫ શેરના ૦)≈ તો બેડીઆનું શું?
૨૭૬) રૂ. ૩)≡નું ૨॥ શેર તો કળશીનું શું?
૨૭૭) રૂ. ૦। નું ૫ શેર તો બેડીઆનો ભાવ શો?
૨૭૮) રૂ. ૨॥નું શેર તો રૂ. ૦॥નું કેટલું?
૨૭૯) રૂ. ૨૩॥। બેડીઠું તો ૧૫ શેરનું શું?
૨૮૦) રૂ. ૧)–॥ નું ૭॥ શેર તો રૂ. ૭૦)નું કેટલું?
૨૮૧) ૨॥ શેરના ૩॥ પૈસા તો ૧૬ મણનું શું?
૨૮૨) ૩ પૈસાનું ૧॥ શેર તો રૂ. ૧॥નું કેટલું?
૨૮૩) ૫ શેરની ૯ પાઇ તો ૨ કળશીનું શું?
૨૮૪) ૧। શેરના ૩॥ પૈસા તો ૮ મણનું શું?
૨૮૫) રૂ. ૮॥નું ૭ મણ તો ૭ શેરનું શું?

૨૮૬) રૂ. ૨૫૬) બેડીંગ તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
૨૮૭) રૂ. ૮૪) ખાંડી તો રૂ. ૫ાનું કેટલું ?
૨૮૮) એક આનાનું ૧૫ શેર તો ૧ાા ગાલ્લી ૩ મણનું શું ?
૨૮૯) રૂ. ૭૨) ભાર તો રૂ. ૦।૦ાા નું કેટલું ?
૨૯૦) ૪૨, ૪૪, ૪૮, ૫૦ અને સાઢા તોલે ૩૨ મણ પાકાના કાચા મણ કેટલા ?
૨૯૧) રૂ. ૩૭ાા ખાંડી તો ૧૨ાા શેરનું શું ?
૨૯૨) ૭ાા પેન્સનું ૨૨ાા ગ્રેન તો ૧ ટ્રાય પૌંડનું શું ?
૨૯૩) રૂ. ૨૭ાા ખાંડી તો ૧ાા શેરનું શું ?
૨૯૪) રૂ. ૦)~નું ૦ા શેર તો કળશીનું શું ?
૨૯૫) રૂ. ૯૦) ભાર તો ૪ મણનું શું ?
૨૯૬) રૂ. ૭૬ાાા~ ગાલ્લી તો ૫ શેરનું શું ?
૨૯૭) ૨ પૈસાના ૪ તાવ તો રૂ. ૭ાા ના કેટલા કાગળ ?
૨૯૮) ૫ શેરના ૩ પૈસા તો ગાલ્લીનું શું ?
૨૯૯) રૂ. ૦ા≈નું ૫ શેર તો ૧ાા ખાંડીનું શું ?
૩૦૦) ૨ પાઇનું ૫ શેર તો ગાલ્લીનું શું ?
૩૦૧) રૂ. ૩ાા રીમ તો ૨ાા રીમ ૨ તાવનું શું ?
૩૦૨) રૂ. ૦ા≈ાા નું ૫ શેર તો ૧ાા કળશી ૨ાા મણનું શું ?
૩૦૩) ૨૪ શેર પાકાના ૪૨, ૪૪, ૪૫, ૪૮ અને સાઢા તોલે કાચા શેર કેટલા ?
૩૦૪) ૧ આનાનું ૩ શેર તો ૪ાા માણીનું શું ?
૩૦૫) ૫૨ાા ગાલ્લી તો ૫ શેરનું શું ?
૩૦૬) રૂ. ૪૫)નું વર્ષ તો ૧ાા માસ ૧ાા દિવસનું શું ?
૩૦૭) મણે ૨, ૨ા, ૨ાા, ૩, ૩ા અને ૪ શેર બારદાન કાપતાં ૨૪ મણનું બાકી તોલ શું રહેશે ?

૩૦૮) ૧ પેનની ૨ પાઈ તો રૂ. ૧)માં કેટલી આવશે ?

૩૦૯) રૂ. ૪૫) ભાર તો ૪ શેરનું શું ?

૩૧૦) ભારના રૂ. ૩૭ાા તો રૂ. ૦ાા≈ નું કેટલું ?

૩૧૧) ૨ાા શેરના રૂ. ૦)− તો રૂ. ૦ાા≈નું કેટલું ?

૩૧૨) રીમના રૂ. ૫) તો તાવનું શું ?

૩૧૩) ૫ શેરના રૂ. ૦ા≈ તો ગાલ્લીનું શું ?

૩૧૪) રૂ. ૨૭ા≈ ગાલ્લી તો ૨ાા મણનું શું ?

૩૧૫) ૪૨ તોલે ૨૧ મણનું, ૪૪ તોલે ૫૫ મણનું. ૪૫ તોલે ૬૭ાા મણનું, ૪૮ તોલે ૮૪ મણનું, અને ૫૦ તોલે ૭૫ મણ કાચાના પાકા મણ કેટલા ?

૩૧૬) રૂ. ૬ા સેંકડો તો ૧૦ નંગનું શું ?

૩૧૭) રૂ. ૧ાા તોલો તો રૂ. ૦ાા≈ાા માં કેટલું આવે ?

૩૧૮) રૂ. ૭ાા રીમ તો ૨ તાવનું શું ?

૩૧૯) રૂ. ૧૫) ના ૫ રીમ તો ૫ તાવનું શું ?

૩૨૦) રૂ. ૭ાા મણ તો શેર ૦)≈ નું શું ?

૩૨૧) ૨ અધોળના રૂ. ૦)≡ાા તો મણનું શું ?

૩૨૨) ૭ આનાનું ૨ાા શેર તો ખાંડીનું શું ?

૩૨૩) ૧ શેરનો રૂ. ૦)૦ાા તો કળશીનું શું ?

૩૨૪) ૩ શેરના રૂ. ૦ા૦ાા તો ભારનું શું ?

૩૨૫) નવટાંકના ૪ પૈસા તો મણનું શું ?

૩૨૬) ૦ાા પાશેરની ૧ પાઈ તો ૨૪ શેરનું શું ?

૩૨૭) રૂ. ૦)≡નું નવટાંક તો મણનું શું ?

૩૨૮) રૂ. ૨૫) મણ તો રૂ. ૦ા≈ નું કેટલું આવે ?

૩૨૯) રૂ. ૦)૦ાા નું અધોળ તો અધમણનું શું ?

૩૩૦) રૂ. ૧૫)નું ૦ાા મણુ તો રૂપીઆભારનું શું ?
૩૩૧) રૂ. ૦)−ા નું શેર આવે તો રૂ. ૨૫)માં કેટલું આવે ?
૩૩૨) પૈસાનું નવટાંક તો મણુનું શું ?
૩૩૩) રૂ. ૩ાા સેંકડો તો હજારનું શું ?
૩૩૪) ૧ા શેરનો રૂ. ૦)૦ાાા તો ૦ાા ખાંડીનું શું ?
૩૩૫) રૂ. ૦ાાા૦ાા ની ૧૦૦ પેન તો ૧૦ પેનનું શું ?
૩૩૬) રૂ. ૧ા નું શેર તો રૂ. ૦)−નું કેટલું ?
૩૩૭) રૂ. ૧ાા−નાં ૧૦૦ કેળાં મળે તો ૨૩૨ કેળાંનું શું ?
૩૩૮) રૂ. ૬૫ાા= ગાણ્ણી તો ૪ાા મણુનું શું ?
૩૩૯) સેંકડાના રૂ. ૩)= તો રૂ. ૧ાા=ાા નાં કેટલાં નંગ ?
૩૪૦) ૮૦ નંગના રૂ. ૩ાા તો સેંકડાનું શું ?
૩૪૧) એક ટોપીના રૂ. ૦ા=ાા પડે તો રૂ. ૬ાા માં કેટલી ટોપીઓ આવે ?
૩૪૨) ૧ાા શેરનો રૂ. ૦ા− તો રૂ. ૨ાા નું કેટલું ?
૩૪૩) શેર ૩)= નો એક આનો તો ખાંડીનું શું ?
૩૪૪) રૂ. ૩૭ાા માણી તો શેરનું શું ?
૩૪૫) ૧ાા દિવસના રૂ. ૧)= તો વર્ષનું શું ?
૩૪૬) ૫ શેરનો રૂ. ૦)−ા તો ૮મણુનું શું ?
૩૪૭) ૧ાા શેર દૂધનો રૂ. ૦)=ાા તો રૂ. ૩૦)નું કેટલું ?
૩૪૮) ૮ મણુના રૂ. ૨૫) તો ૧ શેરનું શું ?
૩૪૯) ગાલ્લીના રૂ. ૮૦ નો રૂ. ૦)= માં કેટલું આવે ?
૩૫૦) રૂ. ૨૮)= મહીનો તો ૨ાા મહીના ૧૦ દિવસનું શું ?
૩૫૧) રીમ કાગળનો રૂ. ૧ાા પડે તો ૨૦ તાવનું શું ?

સમાપ્ત. તા. ૬−૧−૨૩.

— ત્રીજા ધોરણ માટે —

મુખગણિત શિક્ષક ભા. ૪

કિંમત ૦-૨-૬

પોસ્ટેજ જુદું.

આગષ્ટ.



છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

'મુખગણિત શિક્ષક' વગેરેના કર્તા. શાહપોર-સુરત.

બુકસેલર: લલ્લુભાઇ નારણદાસ લીમડાચોક-સુરત.

આ ટાઇટલ સુરત બરાનપુરી ભાગળ પર આવેલા શ્રી 'અભિશ વિજય' પ્રેસમાં છાપ્યું છે.